

RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE
BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Betreft: onderrichtingen voor de voorzitters van de hoofdbureaus

Mevrouw,
Mijnheer,¹

U bent aangewezen als voorzitter van een gemeentelijk hoofdbureau bij de organisatie van de gemeenteraadsverkiezingen van 14 oktober 2018.

Gelieve hierbij de onderrichtingen voor de verrichtingen van het gemeentelijk hoofdbureau te vinden.

Hoogachtend,

¹ In dit document wordt de mannelijke vorm als genderneutraal gebruikt en duidt hij zowel en duidt hij zowel mannen als vrouwen aan.

Onderrichtingen voor de voorzitters van de hoofdbureaus bij de gemeenteraadsverkiezingen van 14 oktober 2018.

Inhoudstafel

DEEL I: ALGEMENE BEPALINGEN	5
1. WETGEVING.....	5
2. TAALGEBRUIK BIJ DE VERKIEZINGEN.....	6
2.1. Formulieren die bij de verkiezingen worden gebruikt	6
2.2. In de kiesbureaus.....	6
2.3. Oproepingsbrieven.....	6
2.4. Stemschermen.....	7
3. PORTVRIJDOM EN VERKIEZINGSDRUKWERK	7
3.1. Portvrijdom.....	7
3.2. Verkiezingsdrukwerk	7
4. PRESENTIEGELD, REISVERGOEDING EN VERZEKERING	8
4.1. Presentiegeld.....	8
4.1.1. Presentiegeld voor de opleidingen.....	8
4.1.2. Presentiegeld voor de dag van de verkiezingen.....	8
4.2. Reisvergoeding	9
4.3. Verzekering.....	10
5. AANWIJZING GETUIGEN	10
5.1. In het hoofdbureau	10
5.2. In het stembureau	11
6. HET PRINCIPE VAN PARITEIT OP DE KANDIDATENLIJSTEN	11
7. KIESVOORWAARDEN EN VERKIESBAARHEIDSVoorwaarden	12
7.1. Kiesvoorwaarden voor Belgen.....	12
7.2. Kiesvoorwaarden voor de niet-Belgische burgers van de Europese Unie	12
7.3. Kiesvoorwaarden voor de burgers van andere landen dan die van de Europese Unie	13
7.4. Verkiesbaarheidsvoorwaarden voor Belgen en Europese Burgers.....	14
7.5. Brexit	14
DEEL II: ONDERRICHTINGEN	15
1. SAMENSTELLING VAN DE KIESBUREAUS	15
1.1. Het hoofdbureau	15
1.1.1. Aanwijzing van de voorzitter	15
1.1.2. Aanwijzing van de bijzitters en de secretaris.	16

1.2.	Het stembureau.....	16
2.	KANDIDATUREN.....	17
2.1.	Bericht aan de kiezers betreffende het indienen van de akte van voordracht.....	17
2.2.	Modellen van akte van voordracht en akte van bewilliging	18
2.3.	Rol van de voorzitter	19
2.4.	Akte van voordracht	20
2.4.1.	Verkiesbaarheid.....	20
2.4.2.	Letterwoord of logo.....	20
2.4.3.	Gegevens betreffende de kandidaten	21
2.4.4.	Taalaanhorigheid	22
2.4.5.	Handtekeningen	22
2.4.6.	Het begrip lijst	23
2.5.	Akte van bewilliging.....	24
2.5.1.	Letterwoord of logo.....	24
2.5.2.	Verklaringen (art. 23, §7, BGKWB)	24
2.5.3.	Handtekeningen	25
2.5.4.	Indieners	25
2.5.5.	Getuigen	25
2.5.6.	Verklaring van niet-Belgische Europese kandidaten.....	25
2.6.	Voorlopige afsluiting van de kandidatenlijsten.....	26
2.6.1.	Onderzoek omtrent de regelmatigheid van de voordrachtsakten.	26
2.6.2.	Onderzoek betreffende de verkiesbaarheid van de kandidaten	28
2.6.3.	Opstellen van het proces-verbaal bij de voorlopige afsluiting.....	29
2.6.4.	Taken te vervullen bij onregelmatigheden of niet-verkiesbaarheid na de voorlopige afsluiting.....	30
2.7.	Definitieve afsluiting van de kandidatenlijsten	32
2.7.1.	Datum en aanwezigheden.....	32
2.7.2.	Opmerkingen versus bezwaren.....	32
2.7.3.	Verloop.	33
2.7.4.	Opstellen van het proces-verbaal van de definitieve afsluiting	33
3.	OPMAAK STEMSCHERMEN.....	35
3.1.	Voorstelling van de schermen van de lijsten.....	35
3.2.	Voorstelling van de schermen van de kandidaten	35
4.	AANPLAKKING	36

5.	VERRICHTINGEN MET BETREKKING TOT DE ELEKTRONISCHE STEMMING	36
5.1.	Verrichtingen vóór de stemming.....	36
5.2.	Verrichtingen na de stemming	37
6.	ZETELVERDELING - AANWIJZING VAN DE GEKOZENEN EN OPVOLGERS.....	39
6.1.	Het stemcijfer	39
6.2.	Verdeling van de zetels over de lijsten.....	40
6.3.	Aanwijzing van de gekozenen en de opvolgers.....	43
6.3.1.	Aanwijzing van de titularissen	43
6.3.2.	Aanwijzing van de opvolgers	44
6.4.	Afkondiging van de uitslagen	45
7.	DE PARLEMENTAIRE CONTROLE OP DE ELEKTRONISCHE STEMSYSTEMEN	46

DEEL I: ALGEMENE BEPALINGEN

1. WETGEVING

Het beginsel van de rechtstreekse verkiezing van de leden van de gemeenteraden is vastgelegd in artikel 162, tweede lid, 1°, van de Grondwet. Overeenkomstig artikel 6, § 1, VIII, 4°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen, behoort de regeling van deze verkiezingen tot de bevoegdheid van de regionale wetgever.

Artikel 7, eerste lid, van het Brussels Gemeentelijk Kieswetboek bepaalt dat de gewone vergadering van de kiezers voor de vernieuwing van de gemeenteraden, van rechtswege om de zes jaar plaats heeft, op de tweede zondag van oktober. Voor de komende gemeenteraadsverkiezingen is dit dus op zondag 14 oktober 2018.

Voor de uitvoering van uw opdracht dient U zich te refereren aan onder meer de volgende wettelijke bepalingen :

- 1° **het Brussels Gemeentelijk Kieswetboek** (afgekort: BGKWB), vastgesteld bij ordonnantie van 16 februari 2006 tot wijziging van de gemeentekieswet, gewijzigd bij de ordonnanties van 13 juli 2006, 20 juli 2006, 20 oktober 2006, 16 december 2011 , 15 maart 2012, 12 juli 2012, 3 april 2014 , 27 oktober 2016, 15 december 2017, 3 mei 2018 en 12 juli 2018;
- 2° **het (federaal) Kieswetboek**, waarvan sommige bepalingen door het Brussels Gemeentelijk Kieswetboek toepasselijk zijn gemaakt (afgekort: KWB);
- 3° **de ordonnantie van 12 juli 2012 houdende de organisatie van de elektronische stemming voor de gemeenteraadsverkiezingen** (afgekort: ordonnantie elektronische stemming), gewijzigd bij de ordonnanties van 20 juli 2016 en 15 december 2017;
- 4° **de wet van 7 juli 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincieraden en de gemeenteraden, de districtsraden en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn**, gewijzigd bij de wetten van 12 juli 1994, van 17 november 1994, van 19 maart 1999, van 12 augustus 2000 en van 5 augustus 2006 en bij het koninklijk besluit van 13 juli 2001.

In uitvoering van het BGKWB en de ordonnantie elektronische stemming werden een aantal aanvullende regels opgenomen in **uitvoeringsbesluiten**. Waar nuttig wordt er in deze onderrichtingen daarnaar verwezen.

Verder zijn andere **relevante regelgeving, omzendbrieven en formulieren** terug te vinden op de verkiezingswebsite: <https://verkiezingen2018.brussels/>

2. TAALGEBRUIK BIJ DE VERKIEZINGEN

Artikel 1, §1, 5°, van de gecoördineerde wetten van 18 juli 1966 op het gebruik van de talen in bestuurszaken bepaalt dat deze wetten van toepassing zijn op de verrichtingen bij de gemeenteraadsverkiezingen.

2.1. Formulieren die bij de verkiezingen worden gebruikt

Een aantal van de bij de verkiezingszaken te gebruiken formulieren zijn wettelijk vastgelegd en zijn bijgevolg verplicht te gebruiken:

- volgende formulieren betreffende de akte van voordracht en akte van bewilliging van de kandidaten: C1, C2, C3, C4;
- volgende formulieren betreffende de volmacht: P1 en P2;
- volgende formulieren betreffende de reiskosten: F1 en F2;
- volgende formulieren betreffende de verkiezingsuitgaven: D1, D3, D4, D5, D6, D7, D8, D9 en het gemeenschappelijk formulier betreffende de aangifte van de verkiezingsuitgaven voor de politieke partijen.

De andere formulieren, die op de verkiezingswebsite (<https://verkiezingen2018.brussels/>) te vinden zijn, worden bekendgemaakt als richtlijn. Ze worden als dienstverlening aan de gemeenten en aan de kiesbureaus ter beschikking gesteld en zijn bijgevolg vrijblijvend te gebruiken. Het wordt de voorzitters van de hoofdbureaus evenwel aanbevolen deze formulieren zoveel mogelijk te gebruiken voor de duidelijkheid en de eenvormigheid bij de onderscheidene hoofdbureaus.

De formulieren bestaan in het Frans en in het Nederlands in de kiesbureaus van het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad.

De briefwisseling te gebruiken in de betrekkingen met particulieren (zoals de oproepingsbrieven voor de leden van de kiesbureaus) alsook de formulieren gebruikt door de burgers (bijvoorbeeld voor een kandidatuurstelling) worden opgesteld in de taal van de belanghebbende.

De voor u relevante formulieren worden in bijlage van deze onderrichtingen opgenomen.

2.2. In de kiesbureaus

Artikel 49 van de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, schrijft voor dat de voorzitters van de stembureaus die niet bij machte zijn de kiezers te woord te staan of voor te lichten in de talen die de gecoördineerde wetten voorschrijven te gebruiken in de betrekkingen van de plaatselijke diensten met de particulieren, een secretaris aanwijzen die hen daarin kan bijstaan.

Indien de voorzitter van het stembureau echter niet in staat is om een secretaris aan te stellen die hem kan ondersteunen op taalkundig vlak omdat hij geen enkele persoon kent die de tweede taal voldoende machtig is, kan hij de voorzitter van het hoofdbureau hiervan in kennis stellen. Deze dient dan de nodige maatregelen te treffen om een secretaris, die de voorzitter van het stembureau kan bijstaan op taalkundig vlak, aan te stellen.

2.3. Oproepingsbrieven.

Volgens de vaste rechtspraak van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht moeten de oproepingsbrieven voor de kiezers, alsook trouwens de oproepingsbrieven geadresseerd aan de bijzitters van kiesbureaus, als betrekkingen met particulieren worden beschouwd in de zin van de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken.

Daaruit volgt dat in de 19 gemeenten van het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad de oproepingsbrieven uitsluitend opgesteld moeten worden in de taal (Nederlands of Frans) waarvan de betrokken particulier gebruik maakt in zijn betrekkingen met de plaatselijke overheid.

2.4. Stemschermen

De stemprocedure wordt op gedetailleerde wijze beschreven in de artikelen 14 tot 18 van de ordonnantie elektronische stemming.

In de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moet de kiezer eerst de taal kiezen waarin hij bij het uitbrengen van zijn stem wenst begeleid te worden.

3. PORTVRIJDOM EN VERKIEZINGSDRUKWERK

3.1. Portvrijdom

Het grote principe is dat de briefwisseling, verzonden in uitvoering van de kieswetten, portvrijdom geniet (artikel 49, 5°, van het koninklijk besluit van 24 april 2014 houdende reglementering van de postdienst). Het gaat hier om :

1° de oproepingsbrieven verzonden aan de kiezers door het college van burgemeester en schepenen;

2° de poststukken betreffende de schrapping en nieuwe inschrijvingen in de kiezerslijst, die uitgewisseld worden onder de gemeentebesturen, alsmede deze verstuurd door de gemeentebesturen naar de betrokken kiezers;

3° de berichten door de gemeentebesturen verzonden aan sommige kiesgerechtigden, die als bijzitter kunnen aangewezen worden;

4° de briefwisseling verzonden door de voorzitters van hoofdbureaus voor de aanwijzing van de bijzitters en de plaatsvervangende bijzitters;

5° de door de gemeentebesturen verzonden afschriften van de kiezerslijst;

6° de stukken aangaande verkiezingen, geadresseerd aan of verzonden door de voorzitters van de stembureaus;

7° de stukken verzonden door de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel in uitvoering van de kieswetgeving.

De brievenpost verstuurd in uitvoering van de kieswetten moet bovenaan op de adreszijde, de gedrukte of geschreven vermelding "Kieswet" dragen en in het adres zelf, de hoedanigheid van de geadresseerde of de afzender in verkiezingszaken (art 50 van het voormeld koninklijk besluit).

Deze gegevens worden verder toegelicht op de website <http://www.bpost.be/nl/verkiezingen>. Vragen ter zake kunnen worden gesteld via volgend e-mailadres: verkiezingen@bpost.be.

3.2. Verkiezingsdrukwerk

De voorwaarden inzake het verkiezingsdrukwerk zijn te bekomen op de website die speciaal voor de verkiezingen werd opgericht: <http://www.bpost.be/nl/verkiezingen>.

Ik vestig er de aandacht op dat het laatste verkiezingsdrukwerk uiterlijk de woensdag vóór de datum van de verkiezingen moeten afgegeven worden.

4. PRESENTIEGELD, REISVERGOEDING EN VERZEKERING

Krachtens artikel 38 van het BGKWB zijn – onder andere - de volgende verkiezingsuitgaven ten laste van de gemeente:

1° het presentiegeld voor de dag van de verkiezingen en de reisvergoeding waarop de leden van de kiesbureaus aanspraak kunnen maken, onder de voorwaarden bepaald door de Regering;

2° de reisvergoeding van de kiezers die niet in de gemeente waar ze zijn ingeschreven als kiezer, verblijven, onder de voorwaarden bepaald door de Regering;

3° de verzekeringspremies om de lichamelijke schade te dekken die voortvloeien uit ongevallen die de leden van de kiesbureaus zijn overkomen in de uitoefening van hun ambt; de Regering bepaalt de regels volgens welke deze risico's worden gedekt. Dit is het voorwerp van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 19 juli 2012 betreffende de verzekering zoals voorzien in artikel 38 van BGKWB.

Krachtens artikel 10/1 van de ordonnantie elektronische stemming verstrekt de Regering eenvormige, up-to-date, verplichte en bezoldigde opleidingen ten behoeve van de voorzitters, voorzitters-plaatsvervangers, secretarissen en adjunct-secretarissen in de bureaus.

Het presentiegeld voor deze opleiding van de leden van de kiesbureaus is dus evenwel ten laste van het Gewest.

4.1. Presentiegeld

4.1.1. Presentiegeld voor de opleidingen

Het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 3 mei 2018 tot vaststelling van de procedure en het bedrag van het presentiegeld voor de opleiding van de leden van de kiesbureaus voor de gemeenteraadsverkiezingen legt het bedrag vast van het presentiegeld dat de leden van de stembureaus die de verplichte opleiding, zoals bedoeld in het voormeld artikel 10/1 van de ordonnantie elektronische stemming, volgen.

De voorzitters, de voorzitter-plaatsvervangers, de secretarissen en de adjunct-secretarissen van de stembureaus moeten verplicht de opleiding volgen.

Het bedrag van het presentiegeld voor de leden van de kiesbureaus voor de opleiding wordt vastgesteld op 12,50 euro per opleidingssessie. Er zijn twee opleidingssessies. Wie de volledige opleiding heeft gevolgd heeft hiervoor dus recht op een presentiegeld van 25,00 euro.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest neemt de kost van het presentiegeld voor de opleiding op zich en de uitbetaling ervan wordt uitgevoerd door de gemeenten, eventueel samen met het presentiegeld van de leden van de kiesbureaus voor de dag van de verkiezingen. Nadien zullen de gemeenten aan het Gewest de terugbetaling van het uitbetaalde bedrag kunnen vragen door middel van een schuldvordering, samen met de verzamelde formulieren R4ter (Formulier voor de betaling van het presentiegeld voor de deelname aan de opleiding voorzien in artikel 10/1 van de ordonnantie van 12 juli 2012 houdende de organisatie van de elektronische stemming voor de gemeenteraadsverkiezingen).

4.1.2. Presentiegeld voor de dag van de verkiezingen

De maximumbedragen van de presentiegelden zijn vastgesteld bij besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 30 maart 2006 tot vaststelling van het bedrag van het presentiegeld en de reisvergoeding van de leden van de kiesbureaus voor de gemeenteraadsverkiezingen (Belgisch Staatsblad van 12 april 2006).

Het maximumbedrag van het presentiegeld is als volgt :

- voor de voorzitter van het hoofdbureau: 150 euro;
- voor de secretaris van het hoofdbureau: 120 euro;
- voor de bijzitters van het hoofdbureau: 115 euro;
- voor de voorzitters van een stembureau: 90 euro;
- voor de secretarissen, adjunct-secretarissen en bijzitters van een stembureau: 85 euro.

De gemeenteraad mag bovendien presentiegeld aan de leden van het hoofdbureau toekennen voor elke vergadering, die de dag van de verkiezing voorafgaat. Er mogen maximum acht voorbereidende vergaderingen in aanmerking genomen worden.

Het maximumbedrag van het presentiegeld voor elke vergadering wordt vastgesteld als volgt:

- voor de voorzitter: 80 euro;
- voor de secretaris: 70 euro;
- voor de bijzitters: 65 euro.

De uitbetaling van de presentiegelden en de reisvergoedingen (zie hieronder) zullen ten laste genomen worden door ieder gemeentebestuur.

Ieder gemeentebestuur neemt de nodige schikkingen met bpost of de eigen betalingsdienst en met de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau, die de lijsten voor de betaling van de presentiegelden inzamelt, voor de betaling van de presentiegelden aan de leden van de verschillende gemeentelijke kiesbureaus via hun rekeningnummer.

Iedere voorzitter van het hoofdbureau let er op dat de lijst voor de betaling van het presentiegeld duidelijk en volledig is ingevuld om elke vertraging in de overschrijving te vermijden (formulier R4bis voor het hoofdbureau, R4 voor het stembureau).

Het presentiegeld kan maar worden betaald via het rekeningnummer als het formulier R4 door het stembureau volledig werd ingevuld en ondertekend. Dit formulier R4 wordt in dubbel opgesteld. Voor het hoofdbureau wordt een formulier R4bis voorzien dat het mogelijk maakt om eveneens de bedragen voor de voorbereidende vergaderingen te vermelden, indien de gemeente hierin voorzien heeft, en voor de dag van de verkiezingen.

Eén van de twee exemplaren van het formulier R4 wordt op de dag van de stemming onder een afzonderlijke verzegelde enveloppe voor de betaling van het presentiegeld aan de voorzitter van het gemeentehoofdbureau bezorgd. Het dubbel van dit formulier neemt de voorzitter van het stembureau mee naar huis. De voorzitter van het gemeentehoofdbureau controleert of ieder stembureau het formulier voor de betaling van het presentiegeld heeft ingediend en stipt dit aan op een overzichtstabel in kwestie (supra: 5.2 van Deel II van deze onderrichtingen). De voorzitter van het hoofdbureau neemt contact op met de voorzitter van het stembureau wanneer deze zijn formulier ter zake niet heeft bezorgd.

4.2. Reisvergoeding

1° *De leden van de kiesbureaus* (waaronder ook de leden van de hoofdbureaus) die zetelen in een gemeente waar zij niet ingeschreven zijn in het bevolkingsregister hebben recht op een kilometervergoeding van 0,15 euro per afgelegde kilometer.

De verklaring van schuldvordering uit hoofde van deze verplaatsingen moet, uiterlijk drie maanden na de dag van de verkiezingen, gesteld worden op het formulier F1, dat gestuurd wordt naar het adres van het desbetreffende gemeentebestuur.

2° *Sommige kiezers* kunnen voor hun kiesplicht een gratis treinreisbiljet (2de klasse) bekomen bij de loketten van de NMBS. Het gaat om volgende kiezers: de personen die niet meer verblijven in de gemeente waar ze moeten stemmen; de loon- of weddetrekkenden die hun beroep uitoefenen in het buitenland of in een andere gemeente dan waar zij moeten stemmen; de kiesgerechtigde leden van

deze laatsten die met hen samenwonen; de studenten die omwille van hun studies verblijven in een andere gemeente dan die waar ze moeten stemmen en de personen die in behandeling zijn in een verpleeg- of gezondheidsinrichting gelegen in een andere gemeente dan die waar ze moeten stemmen.

De door de NMBS uitgereikte treinbiljetten om te kunnen gaan stemmen in één van de 19 Brusselse gemeenten worden gefactureerd aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dat vervolgens de bedragen kan terugvorderen bij de betrokken gemeenten.

Op de oproepingsbrief voor de kiezer dient dus de desbetreffende NMBS-code te worden vermeld zodat de rechthebbende kiezer in een station een juist en gratis treinbiljet kan bekomen zodat hij zich kan verplaatsen van het bij zijn domicilie of verblijfplaats (student, personen in behandeling) dichtst gelegen station, of het eerste Belgische station aan de grens voor de kiezers die in het buitenland verblijven naar het dichtst bijgelegen station van de plaats waar hij moet gaan stemmen.

Het treinbiljet is geldig op de binnenlandse ritten vanaf de vrijdag die de verkiezing voorafgaat, vanaf 19u01, tot de dag van de verkiezingen, voor het beëindigen van de nachtelijke treindienst. Het treinbiljet kan slechts voor de terugrit worden gebruikt op vertoon van de door het stembureau geldig afgestempelde oproepingsbrief, overeenkomstig artikel 37 BGKWB.

Indien de hierboven onder punt 2° vermelde kiezers echter een ander vervoermiddel gebruiken, kunnen zij de terugbetaling van hun reiskosten aanvragen binnen de drie maanden volgend op de verkiezingen bij middel van het formulier F2, dat gestuurd wordt naar het adres van het desbetreffende gemeentebestuur.

De terug te betalen som komt overeen met het tarief van de NMBS voor het vervoer van reizigers in 2de klasse op de dag van de stemming.

4.3. Verzekering

Er wordt door de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel een verzekeringspolis afgesloten om ongevallen te dekken die leden van de kiesbureaus zijn overkomen tijdens de opleiding, tijdens de uitoefening van hun opdracht of op de heen- of terugweg van hun hoofdverblijfplaats naar de vergaderplaats van hun bureau.

Het Gewest zal nadien bij iedere gemeente haar aandeel terugvorderen pro rata van het aantal ingeschreven kiezers.

Indien de voorzitter van het hoofdbureau wordt geconfronteerd met een ongeval wordt er aanbevolen contact op te nemen met het gemeentebestuur.

5. AANWIJZING GETUIGEN

5.1. In het hoofdbureau

De kandidaten kunnen, in hun akte van bewilliging, een getuige en een plaatsvervangend getuige aanduiden om de vergaderingen van het hoofdbureau voorgeschreven bij de artikelen 26 tot en met 30 van het BGKWB, bij te wonen. De getuigen hebben het recht hun opmerkingen in de processen-verbaal te doen opnemen, maar het is hun echter verboden tussen te komen in de verrichtingen van de voorzitter, ten einde de uitvoering der beslissingen van het bureau te verzekeren.

Indien bepaalde kandidaten in afzonderlijke verklaringen van bewilliging verschillende personen hebben aangewezen, komen alleen de aanwijzingen ondertekend door de eerste kandidaat in de volgorde van de voordracht in aanmerking (artikel 23, §6, eerste lid, BGKWB).

De kandidaten kunnen aangewezen worden als getuigen of plaatsvervangende getuigen voor het hoofdbureau. De functies van minister, staatssecretaris, parlementslid, burgemeester, schepen en OCMW-voorzitter zijn onverenigbaar met de functie van getuige.

De getuige, die kiezer is in een andere gemeente van het administratief arrondissement, moet zijn hoedanigheid van gemeenteraadskiezer laten blijken door het overleggen van een uittreksel uit de kiezerslijst; normaliter is hij nog niet in het bezit van de oproepingsbrief voor de verkiezingen in zijn gemeente, stuk dat anders volstaat.

5.2. In het stembureau

Vijf dagen vóór de verkiezing kan de eerste kandidaat in de volgorde van de voordracht voor zijn lijst zoveel getuigen en zoveel plaatsvervangende getuigen aanwijzen als er stembureaus zijn. (art. 25, eerste lid, BGKWB). Hij doet dat aan de hand van het formulier T1.

De ontvangst van de aanwijzing van deze getuigen gebeurt bij de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau op dinsdag 9 oktober 2018 tussen 14 en 16 uur (art. 22, vierde lid, en art. 25 BGKWB).

Niemand mag als getuige worden aangewezen, indien hij geen gemeenteraadskiezer is in het administratief arrondissement (art. 25, tweede lid, van het BGKWB).

De eerste kandidaat in de volgorde van de voordracht beslist voor iedere getuige in welk stembureau hij tijdens de hele duur van de verrichtingen zijn opdracht zal vervullen. Hij geeft hiervan zelf kennis aan de door hem aangewezen getuigen. Deze kennisgeving (formulier T2) wordt medeondertekend door de voorzitter van het hoofdbureau (artikel 25, derde lid, BGKWB).

De getuigen die kiezer zijn in een andere gemeente moeten van hun hoedanigheid van gemeenteraadskiezer in het administratief arrondissement doen blijken door overlegging, hetzij van de oproepingsbrief voor de verkiezingen in hun gemeente, hetzij van een uittreksel uit de kiezerslijst.

De kandidaten kunnen als getuige of als plaatsvervangend getuige worden aangewezen, maar de functie van minister, staatssecretaris, parlementslid, burgemeester, schepen en OCMW-voorzitter zijn niet verenigbaar met de functie van getuige.

De getuigen moeten de kennisgeving (formulier T2), dat hen is toegezonden, voorleggen aan de voorzitter van het bureau waaraan ze zijn aangewezen.

De getuigen hebben het recht de omslagen waarvan sprake in de artikelen 42 en 46 van het BGKWB te verzegelen en hun opmerkingen in het proces-verbaal te doen opnemen.

De getuigen hebben louter een observatierol. Ze mogen niet deelnemen aan de operaties van het stembureau, ze mogen geen kiezers helpen, ze moeten discreet blijven en mogen de stemming niet beïnvloeden. Bij poging tot beïnvloeding van de stemming kan de voorzitter van het bureau, na een eerste verwittiging, de getuige laten verwijderen uit het stemlokaal.

6. HET PRINCIPE VAN PARITEIT OP DE KANDIDATENLIJSTEN

Artikel 23, §9, van het BGKWB bepaalt dat op geen enkele lijst het aantal kandidaten lager mag zijn dan twee of hoger dan het aantal te verkiezen raadsleden.

Op elk van de lijsten met kandidaten voor de verkiezing van gemeenteraden van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, moeten bovendien twee opeenvolgende kandidaten van een verschillend geslacht zijn, dit over de hele lengte van de lijst. De keuze van het geslacht van de kandidaat op de laatste plaats is wel vrij voor de lijsten met een oneven aantal kandidaten. Op die manier wordt er gezorgd dat het verschil tussen het aantal kandidaten op een lijst per geslacht niet hoger kan zijn dan één.

In geval van niet-naleving van de bepalingen inzake gelijke vertegenwoordiging van mannen en vrouwen op de kandidatenlijsten, wijst het hoofdbureau de lijst in haar geheel af bij het voorlopig afsluiten van de kandidatenlijsten. In dat geval is het nog mogelijk een gecorrigeerde lijst in te dienen (infra).

7. KIESVOORWAARDEN EN VERKIESBAARHEIDSVORWAARDEN

7.1. Kiesvoorwaarden voor Belgen.

Om als **Belgische kiezer** zijn stem uit te brengen moeten **vier** voorwaarden vervuld zijn (art. 1, § 1, van het BGKWB):

- 1° **Belg** zijn. De wijze waarop de Belgische nationaliteit werd bekomen speelt geen rol.
- 2° De volle leeftijd van **18 jaar** hebben bereikt.
- 3° **Ingeschreven zijn in het bevolkingsregister** van de gemeente.
- 4° Zich **niet** bevinden in één van de gevallen van **uitsluiting of schorsing**, die bepaald worden in de artikelen 6 en 7 van het Kieswetboek.

Van het kiesrecht zijn definitief uitgesloten en tot de stemming mogen niet worden toegelaten zij die levenslang ontzet zijn van de uitoefening van het kiesrecht door veroordeling (art. 6 KWB).

In de uitoefening van het kiesrecht zijn geschorst en tot de stemming mogen niet worden toegelaten zolang die onbekwaamheid duurt (art. 7 KWB):

- de beschermde personen die krachtens artikel 492/1 van het Burgerlijk Wetboek uitdrukkelijk onbekwaam werden verklaard om hun politieke rechten uit te oefenen en zij die geïnterneerd zijn met toepassing van de wet van 5 mei 2014 houdende de internering. De kiesonbekwaamheid houdt op tegelijk met de beëindiging van de onbekwaamheid krachtens artikel 492/4 van het Burgerlijk Wetboek of met de definitieve invrijheidstelling van de geïnterneerde.
- personen die voor een bepaalde duur ontzet zijn van de uitoefening van het kiesrecht door veroordeling.

De voorwaarden 1° en 3° moeten vervuld zijn op de dag dat de kiezerslijst wordt afgesloten (1 augustus 2018). De voorwaarden 2° en 4° moeten vervuld zijn op de dag van de stemming (14 oktober 2018).

7.2. Kiesvoorwaarden voor de niet-Belgische burgers van de Europese Unie

Het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, zoals gewijzigd werd door het Verdrag betreffende de Europese Unie, het zogenaamde “Verdrag van Maastricht”, erkent in zijn artikel 8 B, 1, voor elke burger van de Unie die in een lidstaat verblijft waarvan hij geen onderdaan is, het actief en passief stemrecht voor gemeenteraadsverkiezingen in de lidstaat waar hij verblijft, onder dezelfde voorwaarden als de onderdanen van die Staat.

In uitvoering van deze bepaling heeft de Ministerraad van de Europese Unie op 19 december 1994 een richtlijn genomen tot bepaling van die modaliteiten (richtlijn nr. 94/80/EG, bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen nr. L 368 van 31 december 1994, p. 38-47).

De voormelde richtlijn werd in de Belgische wetgeving omgezet bij de wet van 27 januari 1999 tot wijziging van de wet van 19 oktober 1921 tot regeling van de provincieraadsverkiezingen, van de nieuwe Gemeentewet en van de Gemeentekieswet, en tot uitvoering van de richtlijn van de Raad van de Europese Unie nr. 94/80/EG van 19 december 1994 (Belgisch Staatsblad van 30 januari 1999).

De uitvoeringsbesluiten van voormelde wet en de omzendbrief van 25 mei 1999 in kwestie zijn gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 3 juni 1999. Het model van het inschrijvingsformulier is vastgesteld bij ministerieel besluit van 13 januari 2006 (Belgisch Staatsblad van 20 januari 2006).

Aan de gemeenteraadsverkiezingen kunnen bijgevolg ook niet-Belgische inwoners van een gemeente onder bepaalde voorwaarden deelnemen.

Om als Europese burger aan de gemeenteraadsverkiezingen deel te nemen, moet deze aan vijf voorwaarden voldoen (art. 1bis van het BGKWB):

1° Nationaliteit

Om te mogen stemmen, moet deze kiezer de nationaliteit hebben van één van de volgende 27 landen : Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Verenigd Koninkrijk, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Spanje, Zweden, Cyprus, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Slovenië, Slowakije, Tsjechië, Bulgarije, Roemenië en Kroatië.

2° Inschrijving in de registers

Daarnaast moet deze kiezer ingeschreven zijn in het bevolkingsregister of in het vreemdelingenregister van de gemeente waar deze persoon in België verblijft. Deze voorwaarden moet ten laatste op 31 juli 2018 vervuld zijn.

De ambtenaren van de Europese Unie en hun gezin worden krachtens een protocolakkoord tussen België en de Europese Unie vermeld en niet ingeschreven in het bevolkingsregister. Voor deze ambtenaren en hun gezin wordt deze vermelding in het bevolkingsregister van de Belgische gemeente waar ze hun hoofdverblijf hebben gelijkgesteld met een inschrijving.

3° Zich niet bevinden in één van de gevallen van uitsluiting of schorsing van het stemrecht

4° Leeftijd

Verder moet deze kiezer, om te mogen stemmen, minstens achttien jaar zijn op 14 oktober 2018, de dag van de verkiezingen.

5° Inschrijving op de kiezerslijst

Tot slot moet men ingeschreven zijn op de kiezerslijst van de gemeente.

De aanvraag tot inschrijving moest ingediend worden bij het gemeentebestuur uiterlijk op 31 juli 2018. Het formulier kan gratis aangevraagd worden bij de gemeente of gedownload worden op de verkiezingswebsite: <https://verkiezingen2018.brussels>

De aanvraag tot inschrijving op de kiezerslijst voor de gemeenteraadsverkiezingen kan bijgevolg niet geschieden tussen 1 augustus 2018 (= datum waarop de kiezerslijst wordt opgesteld) en 14 oktober 2018 (= dag van de stemming). Na deze laatste datum kan echter terug een aanvraag worden gedaan voor deelname aan de volgende gemeenteraadsverkiezingen in oktober 2024.

De aanvraag tot inschrijving op de kiezerslijst voor de gemeenteraadsverkiezingen dient ook te gebeuren wanneer de Europese burger reeds is opgenomen op de kiezerslijst voor de verkiezing van het Europese Parlement.

In België geldt de stemplicht: zodra een kiezer is ingeschreven op de kiezerslijst, is deze dus wettelijk verplicht om op 14 oktober 2018 te gaan stemmen.

7.3. Kiesvoorwaarden voor de burgers van andere landen dan die van de Europese Unie

Krachtens art. 1ter van het BGKWB moet voldaan worden aan dezelfde voorwaarden als in voormeld punt 7.2, maar met de bijkomende voorwaarde dat de burger gedurende een ononderbroken periode van minstens 5 jaar voorafgaand aan de indiening van zijn aanvraag zijn hoofdverblijfplaats in België heeft gehad, gedekt door een wettelijke verblijfsvergunning.

Ook hier geldt de regel dat, gezien de stemplicht, van zodra deze kiezer is ingeschreven op de kiezerslijst, deze dus wettelijk verplicht is om op 14 oktober 2018 te gaan stemmen.

7.4. Verkiezingsvoorwaarden voor Belgen en Europese Burgers.

Om tot gemeenteraadslid verkozen te kunnen worden en blijven, moet men kiezer zijn en de kiesbevoegdheidsvoorwaarden behouden (art. 65 BGKWB).

Niet verkiesbaar zijn :

- 1° zij die door veroordeling ontzet zijn uit het recht om gekozen te worden;
- 2° de onderdanen van de lidstaten van de Europese Unie, andere dan België, die, ten gevolge van een individuele burgerrechtelijke of een strafrechtelijke beslissing in hun Staat van herkomst ontheven zijn van het recht om gekozen te worden krachtens het recht van die Staat;
- 3° zij die, onverminderd de toepassing van de bepalingen vermeld in 1° en 2°, veroordeeld zijn, zelfs met uitstel, wegens één van de in de artikelen 240, 241, 243 en 245 tot 248 van het Strafwetboek omschreven misdrijven, gepleegd in de uitoefening van een gemeenteamt; deze onverkiesbaarheid eindigt twaalf jaar na de veroordeling. Deze artikelen van het Strafwetboek voorzien gevangenisstraffen en geldboeten voor verduisteringen die zijn gepleegd door openbare ambtenaren, alsmede voor omkoping van openbare ambtenaren;
- 4° zij die veroordeeld zijn wegens overtredingen bedoeld in de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme en xenofobie ingegeven daden of op grond van de wet van 23 maart 1995 tot bestraffing van het ontkennen, minimaliseren, rechtvaardigen of goedkeuren van de genocide die tijdens de tweede wereldoorlog door het Duitse nationaal-socialistisch regime is gepleegd;
- 5° zij die, onverminderd de toepassing van de bepalingen in het 1° en 2°, bestuurder zijn of geweest zijn van een vereniging die, zelfs met uitstel, is veroordeeld voor een van de overtredingen bedoeld in de wet van 30 juli 1981 of de wet van 23 maart 1995;
- 6° de onderdanen van een staat die geen lidstaat is van de Europese Unie.

De onverkiesbaarheid bedoeld in de punten 4° en 5° geldt voor de 6 jaar die op de opgelopen veroordeling volgen.

Dus kort samengevat: de niet-Belgische Europese burgers kunnen verkozen worden, dit in tegenstelling tot de niet-Europeanen, die uitsluitend kiezer kunnen zijn.

Met andere woorden kan de niet-Belgische Europese burger:

- kiezer worden;
- kandidaat-raadslid zijn;
- schepen worden.

Maar hij kan evenwel geen burgemeester worden (artikel 13 van de Nieuwe Gemeentewet).

7.5. Brexit

De Brexit heeft geen invloed op de gemeenteraadsverkiezingen van 14 oktober 2018. Britse onderdanen kunnen zich als kiezer inschrijven, zij kunnen zich kandidaat stellen voor de komende verkiezingen en zij kunnen zetelen in de gemeenteraad zolang het Verenigd Koninkrijk lid is van de Europese Unie.

DEEL II: ONDERRICHTINGEN

1. SAMENSTELLING VAN DE KIESBUREAUS

1.1. Het hoofdbureau

1.1.1. Aanwijzing van de voorzitter

Artikel 10, §2, van het BGKWB bepaalt het volgende:

“Voor wat betreft de stad Brussel, hoofdplaats van het gerechtelijk arrondissement, wordt het hoofdbureau voorgezeten door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg of, bij zijn ontstentenis, door de magistraat die hem vervangt.”

Artikel 94 van het federaal Kieswetboek bepaalt dat *“Het hoofdbureau van de kieskring Brussel gezamenlijk wordt voorgezeten door de voorzitter van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg en de voorzitter van de Franstalige rechtbank van eerste aanleg. Voor de kieskring Brussel wordt verstaan onder "voorzitter van het kieskringhoofdbureau", "de voorzitter van de in artikel 94 bedoelde hoofdbureaus van de kieskring" en "voorzitter van het hoofdbureau": "de gezamenlijk zitting houdende voorzitters van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg en van de Franstalige rechtbank van eerste aanleg.”*

De term *“voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg”*, zoals bepaald in artikel 10, §2, van het BGKWB, dient in het geval van de Stad Brussel begrepen te worden als *“de voorzitter van de Franstalige rechtbank van eerste aanleg en de voorzitter van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg die gezamenlijk zetelen”*, ten einde in overeenstemming te zijn met de structuur van deze rechtbank zoals gedefinieerd in artikel 73, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek en met de regel die door artikel 94 van het federaal Kieswetboek wordt uitgevoerd.

In de praktijk betekent dat dat alle verplichtingen die krachtens het BGKWB rusten op de voorzitter van het hoofdbureau samen door de voorzitter van de Franstalige rechtbank van eerste aanleg en de voorzitter van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg moeten uitgevoerd worden.

In de gemeenten die hoofdplaats zijn van een gerechtelijk kanton, wordt het hoofdbureau voorgezeten door de vrederechter of, bij zijn ontstentenis, door één van zijn plaatsvervangers naar dienstouderdom.

In de andere gemeenten wordt de voorzitter van het hoofdbureau door de vrederechter uit de gemeenteraadskiezers benoemd, in de volgorde bepaald bij artikel 10, §2, derde lid, van het BGKWB (via formulier B1).

In de gevallen vermeld in het eerste en het tweede lid van artikel 10, §2, eerste en tweede lid, van het BGKWB wijst de voorzitter van het hoofdbureau een plaatsvervanger aan om hem op de dag van de stemming te vervangen, wanneer hij gehouden is zich naar een andere gemeente te begeven om er te stemmen (Formulier B3).

Zo de vrederechter twee kantons bedient, is hij bekleed met het voorzitterschap van de twee hoofdbureaus, maar zal hij normaliter zijn bevoegdheid voor één van deze bureaus overdragen aan de eerste in aanmerking komende plaatsvervanger.

Voor de aanwijzing van de voorzitter van het hoofdbureau gebruikt de vrederechter een brief overeenkomstig formulier B1. Bij die brief voegt hij het formulier door de voorzitter van het hoofdbureau te richten aan hen die de functies van bijzitter en plaatsvervangend bijzitter in dat bureau moeten vervullen (formulier B4) en de twee uittreksels uit de lijst van de kiezers, opgemaakt per stemafdeling, indien hij er op dat moment reeds over beschikt.

Ten minste vijfendertig dagen vóór de verkiezing (zondag 9 september 2018) zendt het college van burgemeester en schepenen tegen ontvangstbewijs of in een ter post aangetekende enveloppe twee voor echt verklaarde uittreksels uit de lijst der kiezers, opgemaakt per stemafdeling, aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, of, indien in de gemeente geen rechtbank is gevestigd, aan de vrederechter van het kanton (art. 9, eerste lid, BGKWB).

Ten minste zeventwintig dagen vóór de verkiezing (maandag 17 september 2018) zendt de vrederechter die uittreksels in een ter post aangetekende enveloppe door aan de voorzitter van het hoofdbureau, die hij voor elke gemeente van het kanton heeft aangewezen overeenkomstig artikel 10, §2, derde lid, van het BGKWB.

Tot op de dag van de verkiezing zendt het college van burgemeester en schepenen aan de voorzitter van elke stemafdeling de beslissingen die inschrijving op of schrapping van de lijst der kiezers, verlies of schorsing van het stemrecht tot gevolg hebben en de kiezers van zijn afdeling betreffen.

Het spreekt vanzelf dat wanneer de 37e dag vóór de stemming de vrederechter nog niet in het bezit is van die uittreksels, hij niettemin de voorzitters op de hoogte stelt van hun aanwijzing en hij hen de conform de kiezerslijst verklaarde uittreksels toezendt zodra ze in zijn bezit zijn en dit ten laatste de 27e dag vóór de stemming (maandag 17 september 2018).

1.1.2. Aanwijzing van de bijzitters en de secretaris.

Het hoofdbureau moet ten minste zeventwintig dagen vóór de verkiezing (maandag 17 september 2018) samengesteld zijn en bestaat uit een voorzitter, eventueel een plaatsvervangende voorzitter, vier bijzitters, vier plaatsvervangende bijzitters en een secretaris (art. 10, §1, BGKWB).

De voorzitter van het hoofdbureau wijst vrijelijk onder de gemeenteraadskiezers vier bijzitters en vier plaatsvervangende bijzitters aan uit de kiezers van de gemeente die kunnen lezen en schrijven. Hij gebruikt hiervoor het formulier B4.

Hij duidt eveneens de secretaris aan uit de kiezers van het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad. Hij moet niet noodzakelijk kiezer zijn in de betrokkenen gemeente. Hij is evenwel niet stemgerechtigd.

Kandidaten mogen geen deel uitmaken van het hoofdbureau (artikel 10, §1, eerste lid, BGKWB).

1.2. Het stembureau.

Artikel 5 van de ordonnantie elektronische stemming bepaalt de samenstelling van het stembureau.

Het stembureau bestaat uit een voorzitter, vijf bijzitters, vijf plaatsvervangende bijzitters, een secretaris en een adjunct-secretaris die ervaring doet blijken in informatica. Tevens wordt er een reserve van voorzitter-plaatsvervangers gevormd overeenkomstig minstens één vijfde van het aantal stemlokalen. De kandidaten mogen geen deel van uitmaken van een stembureau (art. 13 BGKWB).

De voorzitter van het hoofdbureau wijst, uiterlijk de dertigste dag vóór de verkiezing (14 september 2018), de voorzitters van de stembureaus aan uit de kiezers van de gemeente die kunnen lezen en schrijven, in de volgorde die bepaald is in artikel 10, §2, derde lid, van het BGKWB. De voorzitter van het hoofdbureau maakt daartoe gebruik van de overeenkomstig artikel 10ter, §1, 1°, van het BGKWB door het college van burgemeester en schepenen opgestelde lijst. De voorzitter geeft dadelijk kennis van deze aanwijzingen aan de betrokkenen en aan de gemeentelijke overheden (art. 11, § 1, BGKWB).

Hij voegt bij de aanwijzingsbrief aan de voorzitters van het stembureau (formulier B2) de “onderrichtingen voor de voorzitters van de stembureaus” toe.

Zoals hiervoor reeds werd vermeld, dient de voorzitter van het hoofdbureau nu ook een reserve van voorzitters-plaatsvervangers een te wijzen; dit overeenkomstig één vijfde van het aantal stemlokalen. Daartoe wordt formulier B2bis gebruikt.

Hij wijst uiterlijk de twintigste dag vóór de verkiezing (maandag 24 september 2018) eveneens de bijzitters en plaatsvervangende bijzitters van de stembureaus aan (formulier B5). Ook deze personen worden aangewezen uit de kiezers van de gemeente die kunnen lezen en schrijven, in de volgorde die bepaald is in artikel 10, §2, derde lid, van het BGKWB (art. 11, §2, BGKWB). De bijzitters worden evenwel aangewezen uit de kiezers van het stembureau. De voorzitter van het hoofdbureau maakt voor deze aanwijzingen gebruik van de lijst vermeld in artikel 10ter, §1, 2°, van het BGKWB.

De voorzitter van het hoofdbureau maakt ook het formulier B5bis op met de opgave van de kandidaat-voorzitter, plaatsvervangende voorzitter, bijzitters of plaatsvervangende bijzitters die geen of ontoereikende wettige redenen van verhindering opgeven. Dit formulier bezorgt hij aan de Vrederechter van het bevoegde kanton.

De voorzitter van het stembureau duidt de secretaris en de adjunct-secretaris van dit bureau aan uit de kiezers van de gemeente. Deze zijn niet stemgerechtigd (art. 16 BGKWB).

In elk stembureau moet minstens één persoon aanwezig zijn die de opleiding vermeld in artikel 10/1 van de ordonnantie elektronische stemming gevolgd heeft. Indien in een stembureau geen persoon aanwezig is die deze opleiding gevolgd heeft kan een persoon van dit stembureau gewisseld worden met een lid van een ander stembureau met dezelfde functie die deze opleiding wel gevolgd heeft. Hiervan wordt melding gemaakt in de processen-verbaal van beide betrokken stembureaus (art. 5, derde lid, BGKWB).

2. KANDIDATUREN

2.1. Bericht aan de kiezers betreffende het indienen van de akte van voordracht

De voorzitter van het hoofdbureau is gehouden ten minste drieëndertig dagen vóór de stemming (dinsdag 11 september 2018) een bericht af te kondigen, waarin wordt vermeld (art. 22 BGKWB) :

1° Plaats, dagen en uren waarop hij de voordrachten van kandidaten zal in ontvangst nemen. Overeenkomstig artikel 22, tweede lid, van het BGKWB, moeten deze verplicht ontvangen worden op zaterdag 15 september 2018 of op zondag 16 september 2018 (29e en 28e dag vóór de stemdag), tussen 13 en 16 uur.

2° Dat de aanwijzing van getuigen voor de stembureaus op dinsdag 9 oktober 2018, vijfde dag vóór de stemming, tussen 14 en 16 uur, zal geschieden (art. 22, vierde lid BGKWB).

3° Het recht voor de kandidaten, om overeenkomstig artikel 23, § 6, van het BGKWB, in hun verklaring van bewilliging een getuige en een plaatsvervangend getuige aan te wijzen om de in de artikelen 26 tot 30 van het BGKWB bedoelde zittingen van het hoofdbureau bij te wonen. Kandidaten kunnen voor deze verrichtingen ook getuigen zijn, maar de functie van minister, staatssecretaris, parlements lid, burgemeester, schepen en OCMW-voorzitter zijn niet verenigbaar met de functie van getuige in een stembureau of hoofdbureau (supra).

Dat bericht en de onderrichtingen die er bij gaan, geven de voorwaarden op, waaronder die voordrachten en aanwijzingen moeten geschieden.

Hierbij dient te worden opgemerkt dat het woord “of” in artikel 22 van het BGKWB betekent dat de kandidaten de keuze hebben om hun voordrachtsakte ofwel op zaterdag ofwel op zondag aan de voorzitter van het hoofdbureau af te geven. De voorzitter moet evenwel op beide dagen ter beschikking van de kandidaten staan om deze akten in ontvangst te nemen.

De voordracht (formulieren C1 en C3-zie infra) wordt aan de voorzitter van het hoofdbureau overhandigd tegen ontvangstbewijs door één van de drie ondertekenaars die de kandidaten daartoe hebben aangewezen in hun akte van bewilliging (formulieren C2 en C4- infra) of door één van de twee kandidaten die daartoe zijn aangewezen door de aftredende gemeenteraadsleden.

2.2. Modellen van akte van voordracht en akte van bewilliging

De Regering heeft formulieren van akten van voordracht (C1 en C3) en bewilliging (C2 en C4) vastgesteld. Deze formulieren zijn in bijlage van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 17 mei 2018 betreffende de voordracht en bewilliging van kandidaten bij de gemeenteraadsverkiezingen (Belgisch Staatsblad van 17 juli 2008).

De akten van voordracht en bewilliging mogen in het Nederlands of in het Frans ingediend worden.

Om de taak van de lijstindieners en van de voorzitters van de hoofdbureaus te vereenvoudigen en eventuele materiële fouten bij de kandidatuurstelling te vermijden, heeft het Gewest een webtoepassing aangemaakt waarmee lijstindieners hun akte van voordracht en bewilliging digitaal ter beschikking kunnen stellen aan de voorzitter van het hoofdbureau. De digitale aanmaak vereenvoudigt de voorbereiding van deze akten. De software controleert onder meer automatisch bv. de leeftijd van de kandidaat, dubbele kandidatuur, pariteit, lengte van de lijstnaam, enz.

Het gaat om een procedure waarbij alle gegevens worden opgenomen in een databank, maar pas gevalideerd wordt op het moment dat de lijstindieners of zijn gemandateerde zich aanbiedt op 15 of 16 september bij de voorzitter met de afgeprinte digitaal aangemaakte akten.

Het is uitermate belangrijk dat de invoer van de gegevens van de kandidaten in de webapplicatie zorgvuldig gebeurt. De gegevens doe ingebracht worden, zijn immers de basis voor het aanmaken van de kandidatenlijsten voor de stemcomputers.

Op de digitaal aangemaakte formulieren staat een cijfercode. Deze code wordt gebruikt door het hoofdbureau om de gegevens in de webtoepassing terug te vinden. De formulieren voor de voordracht en de bewilliging worden dus reeds vooraf door de lijsten ingevuld in de webapplicatie. De lijstindieners moeten het afgeprinte, door de webtoepassing gegenereerde, document evenwel manueel laten ondertekenen en het indienen bij de voorzitter van het hoofdbureau van de betreffende gemeente op zaterdag 15 of zondag 16 september tussen 13u00 en 16u00:

1. Bij voordracht door 100 kiezers:

- Het document gegenereerd door de webapplicatie moet worden manueel ondertekend door de kandidaten;
- Het moet eveneens worden ondertekend door de 3 kiezers aangeduid door de kandidaten om de voordrachtsakte in te dienen;
- De lijst moeten minstens honderd verklaringen van voordracht voorzien van de nodige handtekeningen (bijlage bij het formulier C1) toevoegen. Deze bijlage wordt echter niet gegenereerd door de webapplicatie. Dit wil dus zeggen dat deze dient te worden opgeladen via de verkiezingswebsite en te worden afgeprint en iedere bijlage manueel moet worden ondertekend.

2. Bij voordracht door twee uittredende gemeenteraadsleden:

- Het document gegenereerd door de webapplicatie moet manueel worden ondertekend door de kandidaten alsook door de twee uittredende gemeenteraadsleden.

Bij beide types van voordracht (kiezers of uittredende gemeenteraadsleden), moeten tevens de betrokken personen de verklaringen ondertekenen voorzien door artikel 23, §4 van het BGKWB alsook, indien van toepassing, de verklaringen van taalaanhorigheid die gedaan worden op het moment van de voordracht van de kandidaten.

Hoewel het sterk aangeraden wordt aan de lijsten om op de webtoepassing te gebruiken om de controle te vergemakkelijken en het werk van het hoofdbureau te versnellen, is het mogelijk voor de partijen om de voordrachtsakte in klassiek papieren formaat in te dienen, door gebruik te maken van de formulieren C1 en C2 in het geval van voordracht van kandidaten door kiezers van de gemeente, of de formulieren C3 en C4 in het geval van voordracht van kandidaten door twee uittredende gemeenteraadsleden. Deze documenten staan op de verkiezingswebsite waar ze kunnen opgeladen worden. In dat geval moeten de ingevulde gegevens van op deze formulieren door het hoofdbureau zelf worden ingegeven in de webtoepassing aan de hand van het nationaal nummer van de kandidaten.

De webapplicatie is toegankelijk via het internet en kan met een pc met internetverbinding, browser en een e-ID-kaartlezer gebruikt worden.

Het is belangrijk op te merken dat iedereen die een computer in het hoofdbureau gebruikt zich om veiligheidsredenen moet identificeren met zijn elektronische identiteitskaart en in de meerderheid van de gevallen een bijhorende PINcode (zie bijlage webtoepassing).

Om toegang te krijgen tot de toepassing moet de voorzitter en de plaatsvervangende voorzitter van het hoofdbureau, alsook eventueel de andere leden die toegang moeten hebben, gekend zijn door het informaticasysteem. Hiertoe moet een vertegenwoordiger van de gemeente (Single Point of Contact) vooraf de nodige gegevens van voormelde personen in de webtoepassing hebben ingevoegd.

In bijlage vindt u de handleiding van de webtoepassing.

2.3. Rol van de voorzitter

De voorzitter van het hoofdbureau neemt de akten van voordracht en bewilliging van de kandidaten in ontvangst.

Het behoort de voorzitter van het hoofdbureau toe om de kiezer of kandidaat die de akte indient, te wijzen op alle gebreken die hij ter zake vaststelt.

De voorzitter van het hoofdbureau mag de indieners op geen enkele wijze de geldigheid van de voordrachten verzekeren. Hij mag hen wel wijzen op onregelmatigheden of ontbrekende elementen die hij zou vaststellen bij de overhandiging. Indien kiezers of kandidaten bijvoorbeeld een lijst zouden indienen zonder daartoe gemachtigd te zijn, kan hij hun aandacht vestigen op het feit dat ze hun akte dienen te regulariseren. De voorzitter is daartoe echter niet verplicht. De voorzitter van het hoofdbureau wordt evenzo uitgenodigd om te wijzen op ontbrekend rijksregisternummer bij de indiening van de voordracht.

De voorzitter mag niet weigeren een tijdig ingediende akte van voordracht of bewilliging in ontvangst te nemen, zelfs indien deze manifeste gebreken vertoont.

De voorzitter overhandigt in elk geval een bewijs van ontvangst van de akten aan de hand van het formulier C5. Indien een afzonderlijke akte van bewilliging van kandidaatstelling wordt ingediend alvorens de akte van voordracht is ingediend, wijst de voorzitter de betrokken kandidaten erop dat hun bewilliging voortijdig is, zonder evenwel de ontvangst ervan te weigeren. Indien de kandidaten evenwel van oordeel zijn dat geen nieuwe indiening vereist is, beperkt de voorzitter zich ertoe in het ontvangstbewijs vast te stellen dat de akte is ingediend door "Mevr./Dhr. die verklaren voorgedragen te zijn als kandidaten voor, door Mevr./Dhr. ... en konsoorten".

Enkel het regelmatig samengesteld hoofdbureau is gemachtigd om te beslissen over de geldigheid van de akten van voordracht of bewilliging van de kandidaten. In het stadium van de indiening van de kandidaturen behoort het de voorzitter van het hoofdbureau niet toe om de wettigheid van de ingediende akten na te gaan. Deze taak wordt immers verricht door het verenigd bureau op de vergadering van 17 september 2018.

De kandidaten en kiezers die de voordrachten hebben ingediend, kunnen ter plaatse kennis nemen van deze akten en schriftelijk hun opmerkingen meedelen aan het hoofdbureau. Ze kunnen dit recht uitoefenen op de 29ste, 28ste en 27ste dag vóór de verkiezingen, zijnde op zaterdag 15 september 2018, van 13 tot 18 uur, zondag 16 september 2018, van 13 tot 18 uur en maandag 17 september 2018, van 13 tot 16 uur. De akten mogen op geen enkele wijze gewijzigd of aangepast worden.

2.4. Akte van voordracht

De akte van voordracht (formulier C1 en C2), zoals vastgesteld bij voormeld besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 17 mei 2018, is ingedeeld in als volgt:

- Verkiesbaarheid;
- Letterwoord of logo;
- Gegevens betreffende de kandidaten;
- Taalaanhorigheid;
- Handtekeningen;
- De vermelding dat de voorgedragen kandidaten hun kandidaatstelling moeten bewilligen door een gedagtekende, getekende en schriftelijke verklaring (Formulier C2 of C4) die aan de voorzitter van het hoofdbureau tegen ontvangstbewijs wordt overhandigd binnen dezelfde termijn als de akte van voordracht.

2.4.1. Verkiesbaarheid

Om te kunnen verkozen worden, moet men kiezer zijn.

In het formulier van de akte van voordracht worden de redenen van niet-verkiesbaarheid, zoals reeds vermeld in punt 7.4 van Deel I van deze onderrichtingen, herhaald.

2.4.2. Letterwoord of logo

De voordracht vermeldt welk letterwoord, bestaande uit ten hoogste tweeëntwintig karakters, of logo boven de kandidatenlijst moet komen op het stemscherm. Een zelfde letterwoord kan worden gesteld, hetzij in een enkele nationale taal, hetzij vertaald in een andere nationale taal, hetzij in een nationale taal samen met de vertaling in een andere nationale taal (artikel 22bis van het BGKWB).

Bepaalde letterwoorden en logo's zijn verboden, andere beschermd.

De lijst van de verboden letterwoorden en logo's zal bekendgemaakt worden ten laatste in het Belgisch Staatsblad van vrijdag 31 augustus 2018. Deze lijst zal u meegedeeld worden als bijlage bij de kennisgeving van de beschermde letterwoorden en logo's.

U weigert ambtshalve het gebruik van ieder letterwoord met de vermelding « LB » of « burgemeester » door een lijst waarop de uittredend burgemeester van de betreffende gemeente niet voorkomt. De lijst van de uittredende burgemeesters van het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad zal u meegedeeld worden als bijlage bij de kennisgeving van de beschermde letterwoorden en logo's.

Met het oog op de bescherming van de letterwoorden en logo's van de politieke partijen die hun letterwoorden of logo's hebben laten beschermen op grond van artikel 22bis van het BGKWB, heeft de Regering de voorzitters van de hoofdbureaus de gemeenschappelijke volgnummers meegedeeld die aan de partijen die een akte tot aanvraag van bescherming voor hun letterwoord of logo hebben neergelegd, zijn toegekend, alsook de aan de verscheidene nummers voorbehouden letterwoorden of logo's, de

naam, voornamen en het adres van de door de politieke partijen op het niveau van het administratief arrondissement aangewezen personen (of van hun plaatsvervangers) die alleen gemachtigd zijn de kandidatenlijsten voor echt te erkennen.

Kandidaten die gebruik willen maken van een beschermd letterwoord of logo moeten bij hun voordracht een getuigschrift (formulier C13) voegen van de door de politieke partij op het niveau van het administratief arrondissement aangewezen persoon (of van zijn plaatsvervanger); indien dergelijk getuigschrift ontbreekt, dan weigert de voorzitter van het hoofdbureau ambtshalve het gebruik van het beschermd letterwoord of logo of gemeenschappelijk volgnummer.

De kandidatenlijsten kunnen tevens het gemeenschappelijk volgnummer dragen dat gegeven werd aan een politieke partij die vooraf haar letterwoord of logo heeft laten beschermen op gewestelijk niveau, en dit zelfs indien de op gemeentelijk niveau neergelegde lijst niet of slechts gedeeltelijk het letterwoord of logo dat op gewestelijk niveau beschermd is gebruikt. De lijst waarvan het letterwoord of logo verschilt van hetgeen beschermd is op gewestelijk niveau maar die hetzelfde gemeenschappelijk volgnummer wenst te dragen die eraan werd toegekend moet bij de voordracht van de kandidaten een verklaring bijvoegen van de terbeschikkingstelling van het gemeenschappelijk volgnummer (formulier C14). Deze verklaring moet opgesteld zijn door de persoon die op het niveau van het administratief arrondissement aangeduid is door de politieke partij aan wie het gemeenschappelijk volgnummer is toegekend. Het is vanzelfsprekend dat de partij die een gemeenschappelijk volgnummer heeft bekomen dit enkel ter beschikking mag stellen van één enkele lijst per gemeente en er afstand van doet om een lijst neer te leggen die gebruik maakt van het letterwoord of logo dat onderwerp uitmaakt van de bescherming in de gemeenten waar zij het gemeenschappelijk volgnummer ter beschikking gesteld heeft.

Behalve wanneer het gaat over het gebruik van een letterwoord met de vermelding “LB” of “burgemeester” is de voorzitter van het hoofdbureau ertoe gehouden elke lijst te weren die gebruik maakt van een letterwoord of logo dat gebruikt werd tijdens de vorige gemeenteraadsverkiezing in de gemeente, zelfs indien deze geen voorwerp uitmaakt van een bescherming of verbod op gewestelijk niveau, indien de lijst niet de toestemming heeft gekregen van twee derden van de tijdens de laatste gemeenteraadsverkiezing verkozen kandidaten voor de lijst die dit letterwoord of logo droeg. Enkel de lijsten die minstens drie verkozenen hadden tijdens de laatste gemeenteraadsverkiezing vallen onder deze maatregel. Daarenboven worden enkel de verkozenen die zich als kandidaat voordragen (op een eender welke lijst) in aanmerking genomen voor de berekening van het nodige aantal handtekeningen. In het kort, men moet rekening houden met $\frac{2}{3}$ van de verkozenen die opnieuw kandidaat zijn. Bijvoorbeeld, indien de lijst tijdens de laatste gemeenteraadsverkiezing 9 verkozenen heeft behaald, maar slechts 7 van deze verkozenen opnieuw voorgedragen worden, moet men de handtekening van minstens 5 van de 7 verkozenen die opnieuw voorgedragen worden bekomen ($\frac{2}{3}$ van 7 = 4,66 ; het quotiënt wordt afgerond naar boven aangezien het eerste decimaal hoger of gelijk is aan 5).

2.4.3. Gegevens betreffende de kandidaten

Artikel 23, §2, van het BGKWB stelt dat de voordrachtsakte de naam, de voornamen, de geboortedatum, het geslacht, het identificatienummer in het register van de natuurlijke personen en de hoofdverblijfplaats van de kandidaten dient te vermelden en, in voorkomend geval, van de kiezers die hen voordragen.

Kandidaten kunnen beslissen om zich op te geven onder een andere benaming dan hun officiële identiteit (zie artikel 1 van het besluit van 17 mei 2018 van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de voordracht en bewilliging van kandidaten bij de gemeenteraadsverkiezingen, (B.S. 19 juli 2018).

Volgende regels moeten in acht genomen worden :

- er mag slechts één voornaam worden vermeld, een samengestelde voornaam moet beschouwd worden als één enkele voornaam ;

- de gekozen voornaam moet, in principe vermeld zijn bij de opsomming van de voornamen in de geboorteakte of op de identiteitskaart.

De afkorting van een voornaam voorkomend in de geboorteakte is eveneens toegelaten (bv. Freddy voor Frederik, Jef voor Jozef). De kandidaat vermeldt zijn volledige voornaam op de kandidatenlijst en verzoekt schriftelijk om vermelding van de afgekorte voornaam op het scherm.

- krachtens artikel 23, §2, derde lid, van het BGKWB, mag de identiteit van de kandidaat die gehuwd of weduwnaar of weduwe is, voorafgegaan of gevolgd worden door de naam van de echtgenoot of echtgenote of overleden echtgenoot of echtgenote.

- het hoofdbureau mag evenwel, los van de voornoemde gevallen, toestaan dat een kandidaat op het stembureau wordt vermeld met een naam of voornaam die niet voorkomt bij de opsomming van zijn naam en voornamen zoals zij vermeld worden op zijn identiteitskaart of in zijn geboorteakte of die verschilt van de naam van de echtgenoot/echtgenote of overleden echtgenoot/echtgenote.

Het staat de kandidaten immers vrij een andere voornaam te kiezen dan hun eerste voornaam, indien die andere voornaam, hun gebruikelijke voornaam is. Hetzelfde geldt voor de naam.

In dit geval kan het voorleggen door de betreffende kandidaat van een akte van bekendheid, uitgereikt door de burgemeester of een notaris, waarin wordt vastgesteld dat hij gebruikelijk wordt aangeduid met een andere naam of voornaam dan die welke vermeld worden in zijn geboorteakte, gunstig zijn voor de beslissing van het hoofdbureau.

Er dient evenwel opgemerkt te worden dat tegen de beslissingen van het hoofdbureau wat betreft de geldigheid van de kandidaturen geen beroep mogelijk is voor zover de beslissingen geen betrekking hebben op de verkiesbaarheid van de kandidaten.

2.4.4. Taalaanhorigheid

In de gemeenten van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest kan in de voordrachten melding worden gemaakt van de taalaanhorigheid van de kandidaten (artikel 23bis van het BGKWB).

De taalaanhorigheid van de belanghebbende wordt vastgesteld door een schriftelijke verklaring (formulier C12) ondertekend door :

- 1) hetzij ten minste 100 gemeenteraadskiezers die behoren tot de taalgroep waar de voordracht de belanghebbende bij indeelt ;
- 2) hetzij ten minste twee leden van de Brusselse Hoofdstedelijke Parlement, die behoren tot de taalgroep waar de voordracht de belanghebbende bij indeelt ;
- 3) hetzij ten minste twee aftredende gemeenteraadsliden, die behoren tot de taalgroep waar de voordracht de belanghebbende bij indeelt, voor zover de taalaanhorigheid van deze leden werd vastgesteld, overeenkomstig de bepalingen van artikel 23bis van het BGKWB.

Voor de toepassing van 1) wordt de taalaanhorigheid van de gemeenteraadskiezers bepaald door de taal waarin hun identiteitskaart opgemaakt is, of, wanneer zij in twee talen is opgemaakt, door de taal van de specifieke vermeldingen die erop aangebracht zijn.

2.4.5. Handtekeningen

Volgens de bepalingen van artikel 23, §1, van het BGKWB moeten de voordrachten van kandidaten ondertekend worden hetzij door ten minste twee aftredende gemeenteraadsliden, hetzij door ten minste 100 gemeenteraadskiezers.

De kandidaten mogen behoren tot de ondertekenaars van de hen betreffende akte.

Een kiezer mag niet meer dan één voordracht voor dezelfde verkiezing ondertekenen (art. 24, tweede lid, van het BGKWB). De kiezer die dit verbod overtreedt is strafbaar met een gevangenisstraf van acht tot vijftien dagen en met een geldboete van 130 tot 1.000 euro. Wanneer de ondertekenaars op de

lijst van de kiezers van de gemeente als kiezer voorkomen, mag het bureau hun hoedanigheid van kiezer niet betwisten.

2.4.6. Het begrip lijst

De bewilligende kandidaten van wie de namen voorkomen op eenzelfde voordracht, worden geacht een enkele lijst te vormen (art.23, §5, BGKWB). De akte van voordracht van de kandidaten geeft de volgorde aan waarin de kandidaten worden voorgedragen. Eén enkele voordrachtsakte volstaat voor alle kandidaten die samen één enkele lijst vormen. De volgorde waarin de kandidaten gerangschikt zijn in de akte, bepaalt ook de volgorde waarin ze vermeld worden op het stembureau.

Op eenzelfde lijst mogen niet minder dan twee en niet meer kandidaten dan er raadsleden te kiezen zijn voorkomen (art.23, §9, eerste lid, BGKWB). Het aantal te kiezen raadsleden is bepaald in het ministerieel besluit van 20 maart 2018 houdende rangschikking van de gemeenten in uitvoering van artikel 5, eerste en tweede lid, van de Nieuwe Gemeentewet (B.S. 27 maart 2018).

Deze aantallen zijn vermeld in onderstaande tabel:

Gemeenten	Aantal inwoners op 31 december 2017	Klasse	Schepenen ²	Raadsleden
ANDERLECHT	117.724	22	9	47
BRUSSEL	177.112	23	9	49
ELSENE	86.336	20	8	43
ETTERBEEK	47.410	16	7	35
EVERE	41.016	16	7	35
GANSHOREN	24.794	12	6	27
JETTE	52.144	17	7	37
KOEKELBERG	21.765	12	6	27
OUDEGEM	33.725	14	7	31
SCHAARBEEK	132.097	22	9	47
SINT-AGATHA-BERCHEM	24.831	12	6	27
SINT-GILLIS	49.361	16	7	35

² Met de Ordonnantie van 25 januari 2018 betreffende de beperking van het aantal gemeentelijke mandatarissen en de invoering van nieuwe maatregelen inzake goed bestuur in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt het aantal schepenen bevroren op het aantal van 2012. Deze neutralisatie geldt enkel voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2018. De ordonnantie bepaald het als volgt:

“Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2018, stelt de Regering, in afwijking van het eerste lid en onverminderd de toepassing van de volgende leden, enkel de rangschikking van de gemeenten op in overeenstemming met artikel 8. Het aantal te verkiezen schepenen dat werd vastgesteld ter gelegenheid van de volledige vernieuwing van de gemeenteraden van 2012 blijft van toepassing bij de volledige vernieuwing van 2018.”

SINT-JANS-MOLENBEEK	95.455	21	8	45
SINT-JOOST-TEN-NODE	26.813	13	6	29
SINT-LAMBRECHTS-WOLUWE	56.212	17	8	37
SINT-PIETERS-WOLUWE	41.513	16	7	35
UKKEL	82.038	20	8	43
VORST	55.694	17	8	37
WATERMAAL-BOSVOORDE	25.001	13	6	29

Krachtens artikel 27 van het BGKWB mag een kandidaat niet voorkomen op meer dan één lijst voor eenzelfde verkiezing. De bewilligende kandidaat die deze verbodsbepaling overtreedt, is strafbaar met een gevangenisstraf van acht tot vijftien dagen en met een geldboete van 130 tot 1.000 euro. Zijn naam wordt geschrapt van alle lijsten waarop hij voorkomt. In het geval een kandidaat geschrapt is van de lijst om deze reden, kan een verbeterings- of aanvullingsakte worden ingediend zoals bedoeld in artikel 26quinquies van het BGKWB ten einde de nakoming van de regels van de evenwichtige samenstelling van de lijsten te eerbiedigen.

2.5. Akte van bewilliging

Voorgedragen kandidaten bewilligen hun kandidaatstelling door een gedateerde en ondertekende schriftelijke verklaring (formulier C2 of C4), die tegen ontvangstbewijs overhandigd wordt aan de voorzitter van het hoofdbureau binnen de gestelde termijn voor het indienen van de voordrachtsakte, zijnde 15 en 16 september 2018, tussen 13.00 en 16.00 uur (art. 23, §3, eerste lid, BGKWB).

Hierna worden de belangrijkste elementen van deze akte verduidelijkt.

2.5.1. Letterwoord of logo.

In de akte van bewilliging wordt het letterwoord of logo dat de lijst vertegenwoordigt, vermeld. De kandidaten van een lijst van een partij die haar letterwoord of logo heeft laten beschermen kunnen, in hun verklaring van bewilliging, beslissen geen gebruik te maken van het gemeenschappelijk volgnummer dat is toegekend aan deze partij, niettegenstaande ze toch het letterwoord ervan gebruiken (art.23, §3, tweede lid, BGKWB). De lijst moet uiteraard beschikken over de verklaring opgesteld door de persoon aangeduid door de partij om te verklaren dat de kandidatenlijst wel degelijk erkend is door deze partij.

2.5.2. Verklaringen (art. 23, §7, BGKWB)

In hun verklaring van bewilliging, moeten de kandidaten zich ertoe verbinden, bij de verkiezingen en gedurende hun mandaat, de democratische beginselen van een rechtsstaat en de rechten en vrijheden die zijn ingeschreven in de Grondwet, in het Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden van 4 november 1950 en in het Internationaal Verdrag inzake de Burgerrechten en Politieke Rechten van 19 december 1966, te eerbiedigen.

De kandidaten dienen zich er ook toe te verbinden de wetsbepalingen inzake de beperking en controle van de verkiezingsuitgaven na te leven en deze uitgaven schriftelijk aan te geven. Zij verbinden er zich bovendien toe de herkomst van de geldmiddelen aan te geven en daarbij de identiteit van de natuurlijke personen die giften van 125 euro en meer hebben gedaan, te registreren (formulier D9).

De lijstaanvoerder moet bovendien, binnen dertig dagen na de datum van de verkiezingen, de uitgaven voor de verkiezingspropaganda van de lijst aangeven. Hij verbindt er zich tevens toe de herkomst van de geldmiddelen aan te geven en daarbij de identiteit van de natuurlijke personen die giften van 125 euro en meer hebben gedaan, te registreren (formulier D9).

De hoofdgetuige van de lijst of de daartoe door de lijst gemandateerde persoon verzamelt de aangiften van de verkiezingsuitgaven van elke kandidaat en van de lijst en dient ze in, binnen dertig dagen na de datum van de verkiezingen bij de griffie van de rechtbank van eerste aanleg van Brussel.

2.5.3. Handtekeningen

In de akte van bewilliging is het vooral van belang dat de kandidaten ondertekenen naast of onder hun naam.

In het formulier van voordrachtsakte wordt het rijksregisternummer van de kandidaten vermeld. Dit nummer is vereist voor de elektronische schermopmaak. Indien dit nummer ontbreekt, moet de voorzitter van het hoofdbureau de indiener hierop wijzen en hem vragen dit nummer toe te voegen.

2.5.4. Indieners

Indien de kandidaten worden voorgedragen door kiezers, dan worden in de akte van bewilliging drie ondertekenaars aangewezen die gemachtigd zijn om de akte van voordracht te overhandigen aan de voorzitter van het hoofdbureau. Eén van deze drie personen moet dus de akte van voordracht overhandigen. Indien de kandidaten voorgedragen werden door ten minste twee uittredende gemeenteraadsleden, wordt de voordracht ingediend door één van de twee kandidaten die daartoe zijn aangewezen door voornoemde gemeenteraadsleden (art. 23, §1, derde lid).

2.5.5. Getuigen

Zoals hiervoor reeds werd vermeld kunnen de kandidaten in de akte van bewilliging een getuige en een plaatsvervangend getuige aanwijzen om te deel te nemen aan de zittingen van het hoofdbureau: zie punt 5.1. van Deel I van deze onderrichtingen.

2.5.6. Verklaring van niet-Belgische Europese kandidaten

De niet-Belgische kandidaten van de Europese Unie vullen in de akte van bewilliging van hun kandidaatstelling een verklaring in waarin ze hun nationaliteit en het adres van hun hoofdverblijfplaats vermelden en waarin ze verklaren :

- dat zij in een lokale basisoverheid van een andere lidstaat van de Europese Unie geen ambt of mandaat uitoefenen dat gelijkwaardig is aan dat van gemeenteraadslid, schepen of burgemeester ;
- dat zij in een andere lidstaat van de Europese Unie geen functies uitoefenen die gelijkwaardig zijn met die welke worden bedoeld in artikel 71, eerste lid, 1° tot 8°, van de nieuwe gemeentewet ;
dat zij op de datum van de verkiezing niet ontheven of geschorst zijn van het verkiesbaarheidsrecht in hun Staat van herkomst.

Deze verklaring dient tevens ondertekend te worden met de vermelding “gelezen en goedgekeurd”.

In geval van twijfel over de verkiesbaarheid van de kandidaat, meer bepaald na kennisname van zijn verklaring, kan de voorzitter van het hoofdbureau eisen dat deze kandidaat een attest van de bevoegde overheden van zijn Staat van herkomst indient waarin verklaard wordt dat hij, op de datum van de verkiezing, niet ontheven of geschorst is van het verkiesbaarheidsrecht in deze Staat, of dat deze overheden daarvan niets bekend is.

2.6. Voorlopige afsluiting van de kandidatenlijsten.

Op maandag 17 september 2018, 27e dag vóór de stemming om 16 uur, vergadert het hoofdbureau voor de eerste maal in elke gemeente, op bijeenroeping van zijn voorzitter, om uitspraak te doen over de voordracht van kandidaten (art. 26, §1, tweede lid, BGKWB).

De getuigen, aangeduid op grond van artikel 23, § 6, van het BGKWB, worden op deze vergadering toegelaten (zie ook punt 5.1. van Deel I van deze onderrichtingen)

Het bureau onderzoekt achtereenvolgens de regelmatigheid van de voordrachtsakte en de verkiesbaarheid van de kandidaten.

2.6.1. Onderzoek omtrent de regelmatigheid van de voordrachtsakten.

Het hoofdbureau moet de voordrachtsakten bij de voorlopige afsluiting grondig onderzoeken.

Het bezit daarvoor immers al de nodige gegevens en de kandidaten mogen na de voorlopige afsluiting, verbeterings- of aanvullingsakten indienen (infra).

De artikelen 26 tot 26septies en artikel 27 van het BGKWB zijn van toepassing, alsook de artikelen 125, derde en vierde lid, en 125bis, 125ter en 125quater van het Kieswetboek, mits de aanpassingen die bepaald zijn in artikel 26octies van het BGKWB. Deze artikelen zijn opgenomen in bijlage bij deze onderrichtingen.

Bij het onderzoek naar de geldigheid van de voordrachtsakten let het hoofdbureau vooral op de regelmatigheid van het indienen van die akten. Het hoofdbureau beoordeelt zelf de ernst van eventuele onregelmatigheden en hun invloed op de geldigheid van de voordrachtsakte.

Volgende punten zullen worden nagekeken:

- Ondertekening.

Het bureau gaat onder meer na of op de voordrachtsakten het door de wet voorgeschreven aantal handtekeningen voorkomt. Er moet worden opgemerkt dat de kandidaten mogen voorkomen onder de ondertekenaars van hun lijst.

Zo de opmerking gemaakt wordt dat valse handtekeningen op de voordrachtslijsten werden aangebracht, stelt de voorzitter dadelijk een onderzoek in om zich persoonlijk te vergewissen van de gegrondheid van het bezwaar. Hij deelt de uitslagen van zijn onderzoek mee wanneer het bureau de lijst voorgoed afsluit.

Men mag het kiezerschap van de ondertekenaars niet betwisten wanneer deze vastgesteld zijn door de gemeente waar ze ingeschreven zijn door het aanbrengen van het gemeentezegel op de voordrachtsakte (art. 23, § 1, vierde en vijfde lid BGKWB).

- Ontvankelijkheid van de voordrachtsakten.

Het bureau moet soms uitspraak doen over de ontvankelijkheid van de voordrachten, die mogelijks werden ingediend door niet daartoe gemachtigde ondertekenaars.

Volgende regelen zijn hier van toepassing :

Indien het feit, dat de indiening door een niet-gemachtigde ondertekenaar wordt gedaan, van die aard is dat bij het hoofdbureau twijfel ontstaat omtrent de authenticiteit van de akte zelf, de echtheid van de

gestelde handtekeningen en de inzichten door de ondertekenaars uitgedrukt, heeft dit bureau het recht en de plicht de voordracht te weren.

Alhoewel de wet aan deze formaliteit een groot belang hecht, is deze niet op straf van nietigverklaring voorgeschreven. Indien geen enkele van de drie gemachtigde ondertekenaars de akte niet kan indienen omwille van een geldige reden, kunnen andere personen de indiening ervan verzekeren.

Zoals hiervoor reeds werd vermeld (cfr. Punt 2.4.5 van Deel II van deze onderrichtingen) mag een kiezer niet meer dan één voordracht voor dezelfde verkiezing ondertekenen. De kiezer die dit verbod overtreedt is strafbaar met een gevangenisstraf van acht tot vijftien dagen en met een geldboete van 130 tot 1.000 euro (art. 24, tweede lid, BGKWB).

- **Bewilliging**

Het bureau onderzoekt zorgvuldig of de kandidaten hun kandidatuurstelling hebben bewilligd bij een schriftelijke en ondertekende verklaring.

Als de voordrachten van kandidaten aan de voorzitters van het hoofdbureau ter hand zijn gesteld, kan een kandidaat zijn kandidatuur slechts intrekken met de instemming van degenen die de voordrachten hebben ondertekend en van al zijn medekandidaten.

De bewilliging van de verschillende kandidaten van een zelfde lijst mag bij afzonderlijke en onderscheidene akte worden gedaan. (formulier C2 of C4).

De bewilligende kandidaten, wiens namen op een zelfde voordrachtsakte staan, worden beschouwd als één enkele lijst uitmakende, zelfs wanneer elk van deze kandidaten zijn bewilliging afzonderlijk mocht genotificeerd hebben (supra: punt Deel II, 2.4.6 van deze onderrichtingen).

Een kandidaat mag niet voorkomen op meer dan één lijst voor eenzelfde verkiezing. De bewilligende kandidaat die deze verbodsbepaling overtreedt, is strafbaar met een gevangenisstraf van acht tot vijftien dagen en met een geldboete van 130 tot 1.000 euro. Zijn naam wordt geschrapt van alle lijsten waarop hij voorkomt (art. 27 BGKWB).

Het spreekt vanzelf dat, zo de op twee lijsten voorgedragen kandidaat slechts in één der twee voordrachten bewilligd heeft, hij alleen afgevoerd wordt van de lijst, waarvoor hij niet in zijn voordracht heeft bewilligd.

In het geval een kandidaat geschrapt is van de lijst om voormelde reden, kan een verbeterings- of aanvullingsakte worden ingediend zoals bedoeld in artikel 26quinquies BGKWB ten einde de nakoming van de regels van de evenwichtige samenstelling van de lijsten te eerbiedigen.

Zoals hiervoor reeds werd vermeld verbinden in hun verklaring van bewilliging de kandidaten zich ertoe de wetsbepalingen inzake de beperking en controle van de verkiezingsuitgaven na te leven en deze uitgaven schriftelijk aan te geven.

De lijstaanvoerder moet bovendien binnen dertig dagen na de datum van de verkiezingen, de uitgaven voor de verkiezingspropaganda van de lijst aangeven. Hij verbindt ter zich tevens toe de herkomst van de geldmiddelen aan te geven en daarbij de identiteit van de natuurlijke personen die gifte van 125 euro en meer hebben gedaan te registreren.

De hoofdgetuige van de lijst of de daartoe door de lijst gemandateerde persoon verzamelt de aangiften van de verkiezingsuitgaven van elke kandidaat en van de lijst en dient ze in, binnen dertig dagen na de datum van de verkiezingen, bij de griffie van de rechtbank van eerste aanleg van Brussel (zie art. 23, § 7, vierde lid, BGKWB).

- *Pariteit*

Er dient rekening te worden gehouden met de pariteitsregels op de kandidatenlijsten, zoals vermeld in punt 6 van Deel I van deze onderrichtingen. In geval van niet-naleving van de bepalingen inzake gelijke vertegenwoordiging van mannen en vrouwen op de kandidatenlijsten, wijst het hoofdbureau de lijst in haar geheel af bij het voorlopig afsluiten van de kandidatenlijsten. In dat geval is het nog mogelijk een gecorrigeerde lijst in te dienen.

2.6.2. Onderzoek betreffende de verkiesbaarheid van de kandidaten

Hierbij wil ik verwijzen naar punt 7 van Deel I van deze onderrichtingen waarin de verkiesbaarheidsvoorwaarden van de kandidaten zijn opgenomen.

-Algemene beschouwingen.

Het hoofdbureau moet al de voorwaarden van verkiesbaarheid onderzoeken en de kandidaten afwijzen die niet de hoedanigheid van kiezer bezitten of niet in het bevolkingsregister van de gemeente zijn ingeschreven op 1 augustus 2018, (datum waarop de lijst van de gemeenteraadskiezers wordt opgemaakt) evenals degene die op de dag van de verkiezing de volle leeftijd van 18 jaar niet bereikt zullen hebben of van het kiesrecht uitgesloten dan wel in de uitoefening ervan geschorst zullen zijn (artikel 26, § 2, en artikel 65 BGKWB). Het hoofdbureau wijst eveneens de lijsten af die niet hebben voldaan aan de bepalingen inzake een evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen (art. 23, § 9, BGKWB).

Het hoofdbureau wijst dus de kandidaten af die niet de hoedanigheid van kiezer bezitten. Het wijst ook de niet-Belgische kandidaten van de Europese Unie af die in hun akte van bewilliging niet de verklaring, zoals bedoeld in artikel 23, § 4, van het BGKWB, hebben ingevuld. Hij wijst tevens de kandidaten af die, in voorkomend geval, het bewijs niet gevoegd hebben bij de verklaring van taalaanhorigheid zoals bedoeld in artikel 23bis van het BGKWB.

De nieuwe kandidaten voorgedragen overeenkomstig artikel 26quinquies van het BGKWB moeten de hun aangeboden kandidatuur in een schriftelijke verklaring bewilligen (verbetering van de voordrachtsakte om het evenwicht tussen mannen en vrouwen te bereiken).

De kandidaat moet, in geen enkel geval, zijn verkiesbaarheid voor het bureau bewijzen. Om de kandidaat te weren moet, integendeel, het bureau in het bezit zijn van de bewijzen van de onverkiesbaarheid van de betrokkene. Indien dit bewijs niet is bijgebracht, stelt het bureau dit vast en behoudt de kandidaat op de lijst. Indien naderhand bij de instanties die over de geldigheid van de verkiezing uitspraak doen nieuwe elementen ingebracht worden, mogen deze de nodige gevolgtrekkingen maken.

In rechte kan het bureau ambtshalve en zonder tussenkomst van de andere kandidaten een kandidaat wegens onverkiesbaarheid, weren. In feite echter zal het bureau slechts ingevolge een betwisting optreden, hetzij omdat, bij gebreke hiervan, het niet werd gewaarschuwd, hetzij omdat het bewijs van de onverkiesbaarheid niet zal bijgebracht zijn.

Evenwel zal het bureau niet op een betwisting wachten om een kandidaat te schrappen indien het vaststelt dat deze de vereiste leeftijd niet heeft bereikt.

De wet heeft nochtans aan de voorzitter van het hoofdbureau een zekere taak betreffende de bewijslast toevertrouwd. Inderdaad luidens artikel 26quater van het BGKWB moet, indien bij het voorlopig afsluiten van de kandidatenlijst het hoofdbureau sommige kandidaten wegens onverkiesbaarheid

geweerd heeft of indien een bezwaar steunend op onverkiesbaarheid werd ingediend, de voorzitter van het hoofdbureau het betrokken gemeentebestuur om toezending vragen van een gewaarmerkt afschrift van of uittreksel uit alle documenten die het in zijn bezit heeft en die nadere aanwijzingen kunnen verschaffen omtrent de verkiesbaarheid van de kandidaten. Deze taak maakt voor hem een formele verplichting uit. Artikel 26ter van het BGKWB voorziet echter in het indienen van een gemotiveerd bezwaar; vage beweringen kunnen niet volstaan om de voorzitter ertoe te verplichten de hiervoor bedoelde onderzoeken te verrichten. Afgezien van de bovenvermelde verplichtingen heeft de voorzitter evenwel het recht tot andere onderzoeken over te gaan. Er zij opgemerkt dat het hier om een recht gaat en niet om een formele verplichting. Wanneer men met een geval van onwaardigheid te doen heeft, is de voorzitter er evenwel moreel toe verplicht alle bijkomende onderzoeken te verrichten die mochten nodig blijken.

Hierboven werd er de aandacht op gevestigd dat reeds bij de voorlopige afsluiting de materiële regelmatigheid van de voordrachtsakten grondig wordt onderzocht en hierover uitspraak wordt gedaan (zie punt 2.6.1. van Deel II van deze onderrichtingen).

Ofschoon het hoofdbureau in rechte bevoegd is een kandidaat wegens onverkiesbaarheid af te wijzen, bij de voorlopige afsluiting van de lijsten, zal het dikwijls onmogelijk zijn zich op dit ogenblik reeds uit te spreken op dit vlak bij gebrek aan voldoende beoordelingsgegevens; de wet plaatst immers de onderzoeken die ter zake moeten uitgevoerd worden na de voorlopige afsluiting van de lijsten.

In elk geval is het, behoudens in een klaarblijkend en algemeen bekend geval, geraden, elke beslissing omtrent de verkiesbaarheid uit te stellen tot aan de definitieve afsluiting van de kandidatenlijst.

- ***Verblijfsvoorwaarde.***

Bijzondere aandacht moet gevestigd worden op de voorwaarde van verkiesbaarheid krachtens artikel 65, eerste lid, van het BGKWB.

De verblijfsvoorwaarde voorgeschreven door dit artikel wordt bepaald door de inschrijving voor hoofdverblijf in het bevolkingsregister van de gemeente. In het bijzonder dient de voorzitter van het hoofdbureau zich ervan te vergewissen dat de inschrijving in het bevolkingsregister niet fictief is, namelijk dat de betreffende kandidaat geen hoofdverblijf, in de zin de artikelen 16 tot 20 van het koninklijk besluit van 16 juli 1992 betreffende de bevolkingsregisters en het vreemdelingenregister, bezit in een andere gemeente dan die waar hij zich kandidaat stelt. Desgevallend dient de bevolkingsdienst van de gemeente waar hij ingeschreven is geraadpleegd te worden door de voorzitter van het hoofdbureau. Het vermoeden van het hoofdverblijf volgend uit de inschrijving in de bevolkingsregisters van de gemeente, kan worden weerlegd met alle rechtsmiddelen.

Ik herinner eraan dat de verblijfsvoorwaarde moet vervuld zijn op 1 augustus 2018.

- ***Verval van kiesrecht.***

De gevallen van verval van het kiesrecht worden opgenomen in punt 7.1. van Deel I van deze onderrichtingen. Verder is het aangewezen voorzichtig te zijn om te besluiten tot de onverkiesbaarheid bij toepassing van artikel 65 BGKWB.

2.6.3. Opstellen van het proces-verbaal bij de voorlopige afsluiting

Voor het opstellen van het proces-verbaal kan gebruik gemaakt worden van het formulier C6 dat door alle leden van het bureau en door de aanwezige getuigen moet worden ondertekend.

Aan te stippen valt dat in artikel 26bis van het BGKWB is bepaald dat, zo het hoofdbureau de voordracht van sommige kandidaten voor onregelmatig verklaart, de gronden van die beslissing in het proces-verbaal moeten worden aangetekend. Die bepaling moet worden toegepast welke ook de

onregelmatigheid zij, dus, eveneens en vooral wanneer een kandidaat wegens onverkiesbaarheid geweerd werd.

Men zal opmerken dat, volgens het formulier, de kandidatenlijst in bijlage wordt opgemaakt. Deze bijlage wordt gegenereerd door de webtoepassing. Het moet nadien worden afgeprint en eveneens ondertekend worden door alle leden van het bureau, alsook de aanwezige getuigen. Hierdoor is het mogelijk is dat één der exemplaren van het formulier met het proces-verbaal aan het Hof van Beroep moet gezonden worden, en dat men alsdan kan vermijden dat de lijst van de kandidaten nutteloos dient te worden overgeschreven.

2.6.4. Taken te vervullen bij onregelmatigheden of niet-verkiesbaarheid na de voorlopige afsluiting

- Kennisgeving van de beslissingen van het hoofdbureau (art. 26bis BGKWB).

Wanneer het hoofdbureau de voordracht van sommige kandidaten onregelmatig verklaart, worden de redenen van die beslissing in het proces-verbaal opgenomen en onmiddellijk wordt een uittreksel hieruit, met de woordelijke opgave van de aangevoerde redenen (in formulier C9), bij aangetekende brief toegezonden aan de kiezer of de kandidaat die de akte waarop de afgewezen kandidaten voorkomen heeft ingeleverd. Dit gebeurt op dezelfde dag van de voorlopige afsluiting (art. 26bis, eerste lid BGKWB).

Is de inlevering door twee of drie ondertekenaars gedaan dan wordt de brief gericht aan de indiener, die als eerste is aangewezen in de voordrachtsakte als het gaat over een voordracht van kandidaten door uittreedende gemeenteraadsleden, of aan degene die als eerste is aangewezen in de akte van bewilliging als het gaat over een voordracht van kandidaten door kiezers.

Wanneer het bureau beslist dat een kandidaat niet verkiesbaar is, moet de betekening aan de verwijderde kandidaat op dezelfde wijze geschieden.

- Bezwaren tegen de aanneming van sommige kandidaturen.

Afgezien van het recht waarover de kandidaten en de voordragende kiezers beschikken om schriftelijk aan het hoofdbureau hun opmerkingen aangaande de ingediende lijsten te doen geworden (recht bepaald bij artikel 26, §1, van het BGKWB en dat tot maandag 17 september 2018, zevenentwintigste dag vóór de stemming tot 16 u, mag uitgeoefend worden) moet rekening gehouden worden met wat volgt :

- a) de wetgever voorziet in de uitoefening van een bezwaarrecht tegen de aanneming van sommige kandidaten (art. 26ter BGKWB).

Over dit recht beschikken alle lijstindieners of, bij hun ontstentenis, één van de kandidaten die er op voorkomen en er kan gebruik worden van gemaakt op dinsdag 18 september 2018, de zesentwintigste dag voor de verkiezing van, 13 tot 15 uur, op de plaats aangewezen voor het inleveren van de voordrachten. De voorzitter geeft bij indiening van een bezwaar een ontvangstbewijs af (formulier C11).

Gedurende die termijn houdt de voorzitter zich ter beschikking van de bezwaarindieners. Hij dient de bezwaren onmiddellijk bij aangetekende brief te betekenen aan de indienende kiezer of, in voorkomend geval, aan deze van de indieners die als eerste in de bestreden voordrachtsakte of bewilligingsakte staat vermeld. Dit kan gebeuren via het formulier C10 waarin de aangevoerde redenen moeten worden vermeld.

Hij moet het bezwaar eveneens op dezelfde wijze betekenen aan de kandidaat, wiens kandidatuur wegens onverkiesbaarheid betwist wordt (ook formulier C10).

b) Artikel 26quater van het BGKWB bepaalt dat, indien bij de voorlopige afsluiting, het hoofdbureau sommige kandidaten ambtshalve wegens onverkiesbaarheid geweerd heeft, of indien, gemotiveerde bezwaren wegens onverkiesbaarheid zijn ingediend, de voorzitter het gemeentebestuur verzoekt hem terstond een gewaarmerkt afschrift van of uittreksel uit alle documenten, die het in zijn bezit heeft en die nadere aanwijzingen kunnen verschaffen omtrent de verkiesbaarheid van de betrokken kandidaat, toe te zenden.

Als de stukken, waaruit de onverkiesbaarheid kan blijken, nog niet bij de gemeente zijn toegekomen, dan vraagt deze telefonisch of per e-mail de bewuste stukken aan bij het gemeentebestuur van de vorige woonplaats. Het spreekt vanzelf dat, indien bepaalde stukken zijn bedoeld, het nuttig is hiervan uitdrukkelijk melding te maken.

Er dient te worden opgemerkt dat zo de wet aan de voorzitter voorschrijft zich tot het gemeentebestuur te wenden, zij hem eveneens het recht geeft zich tot andere besturen te wenden, meer bepaald tot de griffies en parketten ten einde alle documenten te bekomen die voor de oplossing van het geschil dienstig kunnen zijn. Daaruit vloeit ook voort dat de betrokken instanties tot plicht hebben onmiddellijk en kosteloos aan het verzoek van de voorzitter te voldoen.

De voorzitter zal ambtshalve die stukken vragen, die hem tijdig door de betrokken kandidaat zijn aangeduid als zijnde nuttig voor zijn verdediging.

Wanneer de voorzitter ambtshalve inlichtingen inwint omtrent de verkiesbaarheid van een kandidaat, is het aangewezen dat hij zo spoedig mogelijk deze kandidaat ervan verwittigt om hem in de mogelijkheid te stellen zijn verdediging voor te bereiden en op de zitting van de definitieve afsluiting der kandidatenlijsten aanwezig te zijn.

- **Bezwaren tegen de onregelmatigheden die weerhouden werden bij de voorlopige afsluiting of die ingeroepen werden daags na deze afsluiting in de gemotiveerde verklaringen.**

De wetgever geeft aan de lijstindieners en de kandidaten het recht om de door het bureau bij de voorlopige afsluiting van de lijsten in aanmerking genomen, of de in de bezwaren van de daarop volgende dag ingeroepen onregelmatigheden te betwisten (art. 26quinquies BGKWB).

Dit recht wordt uitgeoefend donderdag 20 september 2018, de vierentwintigste dag vóór de stemming, van 14 tot 16 uur, door het indienen van een memorie in handen van de voorzitter tegen ontvangstbewijs.

Wanneer de onregelmatigheid gelegen is in onverkiesbaarheid van een kandidaat, kan een memorie worden ingediend met inachtneming van dezelfde regels.

Dezelfde personen mogen op dezelfde manier een verbeterings- of aanvullingsakte indienen om de in artikel 26quinquies van het BGKWB gespecificeerde onregelmatigheden te verhelpen.

De verbeterings- of aanvullingsakte is slechts ontvankelijk indien de voordracht ofwel één of meer op de voordracht voorkomende kandidaten afgewezen zijn om één van de volgende redenen :

1° gemis van het vereist aantal regelmatige handtekeningen van voordragende kiezers;

2° te groot aantal kandidaten;

3° gemis van regelmatige bewilliging;

4° geen of onvoldoende vermelding van de naam, de voornamen, de geboortedatum, de woonplaats en het volledig adres van de kandidaten of van de tot inlevering van de akte gemachtigde kiezers, afwezigheid van identificatienummer in Rijkregister;

5° niet-nakoming van de regels omtrent de rangschikking van de kandidaten of de schikking van hun namen;

6° niet-nakoming van de regels omtrent de evenwichtige samenstelling van de kandidatenlijsten qua geslacht, bedoeld in artikel 23, §9 van het BGKWB;

7° niet nakoming van de regels omtrent het letterwoord of logo bedoeld in artikel 22bis van het BGKWB.

De verbeterings- of aanvullingsakte mag noch de naam van een nieuwe kandidaat bevatten, noch de in de afgewezen akte aangenomen volgorde van de voordracht wijzigen. Enkel in geval 6° kunnen wel nieuwe kandidaten worden voorgedragen, mits de nodige bewilligingen, en de volgorde kan worden gewijzigd.

Vermindering van een te groot aantal kandidaten is slechts mogelijk, wanneer uit een schriftelijke verklaring van een kandidaat blijkt dat hij zijn bewilligingsakte intrekt.

De geldige handtekeningen van de voordragende kiezers en van de bewilligende kandidaten, alsmede de regelmatige vermeldingen in de afgewezen voordracht, blijven van kracht, indien de verbeterings- of aanvullingsakte aanvaard wordt.

2.7. Definitieve afsluiting van de kandidatenlijsten

2.7.1. Datum en aanwezigheden.

Donderdag, 20 september 2018, de vierentwintigste dag vóór de stemming, om 16 uur, vergadert het bureau om de kandidatenlijst definitief af te sluiten (art. 26sexies BGKWB).

Worden op deze vergadering toegelaten: de getuigen, aangewezen krachtens art. 23, §6 van het BGKWB, en de indieners van de lijsten, en slechts bij hun ontstentenis de personen die de zesentwintigste dag vóór de stemming een bezwaar, of die de vierentwintigste dag vóór de stemming een memorie of een verbeterings- of aanvullingsakte hebben ingediend.

Daarenboven mogen, bij betwisting van de verkiesbaarheid van een kandidaat, de kandidaat zelf en de indiener van het bezwaar op de vergadering aanwezig zijn. Beiden mogen zich door een gemachtigde laten vervangen. Ofschoon geen enkele vorm is voorgeschreven, spreekt het vanzelf dat een geschreven volmacht dient te worden geëist.

2.7.2. Opmerkingen versus bezwaren.

Zowel ten aanzien van zijn toelating tot de vergadering voor de definitieve afsluiting van de lijst als van het recht op later beroep, is het belangrijk te onderzoeken of de persoon die, vóór de voorlopige afsluiting, geschreven "opmerkingen" omtrent de verkiesbaarheid van een kandidaat heeft ingediend bij toepassing van artikel 26 van het BGKWB, al dan niet kan worden gelijkgesteld met degene die na de voorlopige afsluiting een met redenen omkleed bezwaarschrift heeft ingediend bij toepassing van artikel 26ter van hetzelfde wetboek, terwijl de wet het woord "indiener van het bezwaar" gebruikt (art. 26sexies BGKWB).

De gelijkstelling "opmerkingen" - "bezwaren" lijkt niet billijk wanneer de persoon wiens opmerkingen bij de voorlopige afsluiting verworpen zijn, de gelegenheid heeft gehad ze opnieuw bij wijze van bezwaar naar voren te brengen of te laten naar voren brengen na de voorlopige afsluiting; indien hij zulks

niet gedaan heeft, draagt hij er alleen de schuld van. Daarentegen zou hij, wiens schriftelijke opmerkingen bij voorlopige afsluiting werden aangenomen maar daarna, bij de definitieve afsluiting, van de hand gewezen, zich benadeeld kunnen achten omdat hij niet van het "bezwaarrecht" heeft kunnen gebruik maken en alzo niet in de gelegenheid is geweest zijn beroepsrecht uit te oefenen.

Om die moeilijkheid te vermijden, wordt het bureau verzocht, enerzijds, aan hen die "opmerkingen" maken - om het even of deze al dan niet worden aangenomen - aan te raden die opmerkingen in de vorm van "bezwaren" na de voorlopige afsluiting te hernieuwen (cfr. artikel 26ter van het BGKWB) en, anderzijds van het recht om een kandidaat, reeds bij de voorlopige afsluiting wegens onverkiesbaarheid te weren, slechts op omzichtige wijze gebruik te maken.

Indien hij, die schriftelijke "opmerkingen" vóór de voorlopige afsluiting heeft gemaakt, doch geen "bezwaar" na die afsluiting heeft ingediend, toch aandringt om op de vergadering te mogen aanwezig zijn en, naderhand, om beroep te mogen instellen, lijkt het wenselijk dat het bureau hem dit toestaat en aan het Hof de zorg overlaat om uitspraak te doen.

2.7.3. Verloop.

Bij de opening van de vergadering inzake de definitieve afsluiting geeft de voorzitter kennis van alle stukken die hij na de voorlopige afsluiting ontvangen of bijeengebracht heeft. Het bureau sluit de kandidatenlijst definitief af, na de belanghebbenden gehoord te hebben. Indien het bureau daarbij een kandidaat, wegens onverkiesbaarheid weert of een bezwaar, waarbij onverkiesbaarheid aangevoerd wordt, van de hand wijst, vraagt de voorzitter aan de kandidaat of de reclamant (eventueel aan hun gemachtigde), of ze al dan niet tegen de beslissing van het bureau hoger beroep wensen in te stellen. Er wordt opgemerkt dat de aanwezigheid, persoonlijk of bij gemachtigde, vereist is, voor de ontvankelijkheid van het beroep. Luidt het antwoord op de gestelde vraag bevestigend, dan verzoekt de voorzitter de belanghebbende op het proces-verbaal zelf een verklaring tot het instellen van beroep te ondertekenen.

2.7.4. Opstellen van het proces-verbaal van de definitieve afsluiting.

Voor het opstellen van het proces-verbaal en de verrichtingen na de eigenlijke definitieve afsluiting, wordt een onderscheid gemaakt naargelang er al dan niet verklaringen tot het instellen van beroep werden geformuleerd (formulier C7: geen beroep of formulier C8: beroep).

Hier dient te worden aangestipt dat de beslissingen van het hoofdbureau die geen betrekking hebben op de verkiesbaarheid van de kandidaten, niet vatbaar zijn voor beroep, met uitzondering van de beslissingen genomen op grond van artikel 23, §7, eerste lid, van het BGKWB (verklaring beperking verkiezingsuitgaven) (art. 26septies van het BGKWB).

- Indien geen enkele verklaring van beroep geformuleerd is.

Voor het opstellen van het proces-verbaal wordt gebruik gemaakt van formulier C7. Het is aanbevolen dat formulier vooraf met aandacht te bestuderen. Verschillende mogelijkheden zijn erin voorzien en de niet dienende vermeldingen moeten zorgvuldig worden doorgehaald.

Ook hier moeten alle leden van het bureau en de getuigen hun handtekening plaatsen onderaan deel A van bovengenoemd formulier, d.w.z. het deel dat betrekking heeft op de eigenlijke definitieve afsluiting.

De bijlage van dit formulier C7 ("Tabel van de definitieve afsluiting van de lijsten") wordt gegenereerd door de webtoepassing. Dit moet worden afgeprint en eveneens door alle leden van het bureau en de getuigen worden ondertekend.

- ***Bij verklaring van beroep***

Indien tijdens de vergadering een kandidaat of een reclamant de wens uit een verklaring van beroep te doen, wordt formulier C8 gebruikt om van deze verklaring akte te nemen en om het proces-verbaal van de definitieve afsluiting op te stellen.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat alleen deel A van formulier C8 daartoe wordt gebruikt.

Het proces-verbaal wordt in tweevoud opgesteld en elk exemplaar wordt door de leden van het bureau en door de getuigen ondertekend. Elk exemplaar bevat de verklaringen van beroep, ondertekend door de appellanten.

Het adres waaraan de beslissing van het Hof de daaropvolgende maandag (24 september 2018) moet worden medegedeeld op digitale wijze, wordt met de grootste zorg op ieder exemplaar vermeld.

De verrichtingen van deze vergadering (vierentwintigste dag vóór de stemming, zijnde 20 september 2018) eindigen bij het opstellen van het proces-verbaal en die dag wordt er tot geen enkele loting noch andere beslissing betreffende de vaststelling van het stembureau overgegaan (artikel 30ter BGKWB).

De voorzitter van het hoofdbureau moet zich persoonlijk, de drieëntwintigste dag vóór deze van de stemming, namelijk vrijdag 21 september 2018 tussen 11 en 13 uur, naar het kabinet van de voorzitter van het Hof van Beroep begeven, om hem een exemplaar van het proces-verbaal bevattende de verklaring van beroep (formulier C8), alsmede alle stukken betreffende het geschil, te overhandigen (artikel 125bis KWB).

Het is vereist bij het dossier, bestemd voor het Hof van Beroep, een door de voorzitter en de secretaris voor gelijkkluidend verklaard afschrift van het proces-verbaal van de voorlopige afsluiting (formulier C6) te voegen.

Het hoofdbureau vergadert opnieuw maandag 24 september 2018, de twintigste dag vóór de stemming, om 18 uur, ten einde de verrichtingen voort te zetten. Zodra hij op digitale wijze kennis heeft gekregen van de betekening van de beslissing van het Hof, wordt deel B van het formulier C8 ingevuld (artikel 30ter BGKWB). De bijlage van het formulier wordt gegenereerd door de webtoepassing en dient te worden afgeprint en ondertekend door alle leden van het bureau en de getuigen.

Vervolgens wordt er te werk gegaan zoals aangeduid in deel B van formulier C8.

Vanaf dinsdag 25 september 2018, negentiende dag vóór de stemming, deelt de voorzitter van het hoofdbureau de officiële kandidatenlijst mee aan de kandidaten en aan de kiezers die hen hebben voorgedragen, indien zij het vragen (art. 30bis, laatste lid BGKWB).

- ***Loting met oog op de toekenning van de volgnummers***

Op de dag van de definitieve afsluiting van de lijsten (meer bepaald op 20 september 2018 indien geen beroep en op 24 september 2018 in geval van beroep), gaat de voorzitter van het hoofdbureau, onmiddellijk na het afsluiten van de lijsten, over tot de loting van de nummers van lijsten die geen gemeenschappelijk volgnummer hebben. De loting gebeurt vanaf het eerstvolgende hogere nummer ten opzichte van het laatste nummer dat werd toegekend bij de loting door de Regering, overeenkomstig artikel 22bis, § 3, van het BGKWB.

Er wordt eerst een volgnummer toegekend aan de volledige lijsten, vervolgens aan de onvolledige lijsten (art. 30, §1, BGKWB).

Onder voorbehoud van de toepassing van de artikelen 30 en 30bis van het BGKWB, zodra de kandidatenlijsten definitief zijn afgesloten of, in geval van beroep, zodra de hoofdbureaus hebben kennisgenomen van de beslissing van het hof van beroep, sturen de voorzitters van het hoofdbureau die lijsten en het nummer dat eraan toegekend is, naar de Regering (in casu de Minister belast met plaatselijke besturen). Deze gegevens worden op beveiligde elektronische wijze verstuurd met de verkiezingssoftware, vermeld in artikel 3, §1, van de ordonnantie elektronische stemming. (infra)

3. OPMAAK STEMSCHERMEN.

Onmiddellijk na het afsluiten van de kandidatenlijst maakt het hoofdbureau het stemscherm op overeenkomstig het door de Regering bepaald model (art. 30, §2, BGKWB).

Artikel 5, 21°, h) van het besluit van de Brussels Hoofdstedelijke Regering van 18 juli 2000 tot regeling van haar werkwijze en tot regeling van de ondertekening van de akten van de Regering, laatst gewijzigd bij het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 1 maart 2018, voorziet echter een delegatie van bevoegdheden aan de Minister-President voor wat betreft de “opmaak van de stemschermen”. Bijgevolg worden de stemschermen opgemaakt overeenkomstig het ministerieel besluit van 5 juni 2018 houdende vaststelling van de regels volgens welke de lijsten en de kandidaten op het beeldscherm van de stemcomputer worden getoond (B.S. 26/07/2018).

3.1. Voorstelling van de schermen van de lijsten.

Het scherm van de lijsten herneemt per kolom en per rij, de lijsten in numerieke volgorde volgens de nummers die aan deze lijsten werden toegekend.

Voorbeeld:

1 ABC	4 EFG	7 IJK
2 BCD	5 FGH	BLANCO STEM
3 BGF	6 GHI	

N.B. Het vakje, dat voor een blanco stem is afgebeeld, bevindt zich steeds op de laatste plaats.

Het scherm dat de verschillende aan de kiezers aangeboden lijsten toont, is ingedeeld overeenkomstig bijlage 1 van het ministerieel besluit van 5 juni 2018 houdende vaststelling van de regels volgens welke de lijsten en de kandidaten op het beeldscherm van de stemcomputer worden getoond.

3.2. Voorstelling van de schermen van de kandidaten

De voorstelling van de schermen van de kandidaten geschiedt overeenkomstig bijlage 2 van voormeld ministerieel besluit van 5 juni 2018. De plaatsing in kolommen, het aantal hiervan alsook het aantal kandidaten per kolom worden bepaald door het aantal bij de verkiezing te verdelen zetels (en niet door het aantal kandidaten op elke lijst).

De bepalingen i.v.m. het kiezen van de naam en voornaam in punt 2.4.3. van Deel II van deze onderrichtingen zijn van toepassing voor de registratie van de namen en de voornamen van de kandidaten.

Er wordt aan herinnerd dat het BGKWB voorziet in de vermelding van het geslacht op de voordrachtsakten van de kandidaten, op de kiezerslijsten en op de oproepingsbrieven. Deze eis wordt niet gesteld voor het stemscherm dat de kandidaten van een lijst weergeeft.

De naam van de kandidaat of van de kandidate dient slechts te worden voorafgegaan door de afkorting M. of Mevr. indien deze laatste er uitdrukkelijk om verzoekt in het geval dat zijn of haar voornaam van die aard is dat er een eventuele dubbelzinnigheid zou bestaan of de kandidaat tot het mannelijke of het vrouwelijke geslacht zou behoren.

Het strekt tevens tot aanbeveling rekening te houden met het feit dat in een ruimte van twee regels per kandidaat wordt voorzien. Elke regel kan 22 karakters omvatten (tussenruimte inbegrepen).

Voor de kandidaten, waarvan een onderdeel van de naam een probleem zou oproepen, lijkt het aangewezen dat zijzelf de wijze vastleggen waarop hun identiteit op het scherm wordt afgebeeld.

4. AANPLAKKING

Van zodra het hoofdbureau de stemschermen heeft opgemaakt, gaat het gemeentebestuur zo snel mogelijk over tot aanplakking van de kandidatenlijsten (art. 30bis, eerste lid, BGKWB).

Het aanplakbiljet vermeldt met vette letter in zwarte inkt de naam van de kandidaten zoals deze voorgedragen werden, alsmede hun voornamen, hun geslacht en hun woonplaats, volgens volgnummer in de lijst.

Het vermeldt eveneens de door de Regering vastgestelde onderrichtingen aan de kiezers.

Artikel 5, 21°, j) van het besluit van de Brussels Hoofdstedelijke Regering van 18 juli 2000 tot regeling van haar werkwijze en tót regeling van de ondertekening van de akten van de Regering, laatst gewijzigd bij het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 1 maart 2018, voorziet echter een delegatie van bevoegdheden aan de Minister-President “Voor wat betreft de volgende punten de onderrichtingen voor de kiezers” in het kader van de organisatie van de gemeenteraadsverkiezingen. Het ministerieel besluit van 17 juli 2018 tot vaststelling van het model van de onderrichtingen voor de kiezer voor de gemeenteraadsverkiezingen stelt bijgevolg het model van deze onderrichtingen vast (B.S.30 juli 2018).

5. VERRICHTINGEN MET BETREKKING TOT DE ELEKTRONISCHE STEMMING

5.1. Verrichtingen vóór de stemming.

Ook voor het berekenen van de resultaten van de verkiezingen wordt gebruik gemaakt van een verkiezingssoftware die bestemd is voor de hoofdbureaus en stembureaus. Het gaat om software die ter beschikking wordt gesteld op de server van de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel en waartoe de hoofdbureaus toegang krijgen via het internet. Zoals hiervoor al werd vermeld zal een verantwoordelijke ambtenaar van de gemeente (De SPOC of single point of contact) de nodige gegevens aanmaken om in te loggen op het systeem.

Via de computertoepassing, na definitieve afsluiting van de kandidatenlijsten, leggen de door de Regering gemachtigde ambtenaren de schermen ter ondertekening voor bij de voorzitters van de hoofdbureaus; dit gebeurt net vóór de verdeling van deze geheugendragers die bestemd zijn voor de stembureaus. Deze validatie door de voorzitter van het hoofdbureau betekent de erkenning van de overeenstemming van de door hem ingegeven lijsten en de stemschermen, die zullen gebruikt worden bij de verkiezingen.

Minstens drie dagen vóór de verkiezing ontvangen de voorzitters van het hoofdbureau van de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel een geheel van tassen die bestemd zijn voor het stembureau via een transport door een beveiligd voertuig.

Er is één verzegelde tas per stembureau met daarin het geheel van de documenten, omslagen, geheugendragers en paswoorden voor de stembureaus. Deze tassen dienen ontzegeld te worden in het stembureau in aanwezigheid van het volledig samengestelde stembureau.

De inhoud van de tas is gepersonaliseerd voor elk stembureau.

Een tas bestemd voor het hoofdbureau bevat de genummerde reservesluitingen in geval van technische bijstand bij de stembussen of de stemcomputers. Deze sluitingen worden verdeeld aan het gemeentepersoneel die zich op de stemsite bevinden.

De voorzitters van de stembureaus ontvangen de dag vóór de verkiezingen een verzegelde tas van de voorzitter van de hoofdbureaus.

Deze verzegelde tas zal het volgende bevatten :

1. een verzegelde omslag met de veiligheidselementen (enkel later te openen in aanwezigheid van het volledig samengestelde stembureau);
2. een verzegelde gewatteerde omslag met de geheugendragers (enkel later te openen in aanwezigheid van het volledig samengestelde stembureau);
3. progressieve sluitingen om de stembus en de stemcomputers te verzegelen;
4. een omslag voor de teststemmen;
5. een omslag voor de stembiljetten waarvan de stem geannuleerd werd;
6. een omslag voor de stembiljetten waarvan de stem ongeldig werd verklaard;
7. een gewatteerde omslag die de geheugendragers zal bevatten na het einde van de stemming;
8. een omslag voor het proces-verbaal;
9. een omslag voor de aanstiplijsten;
10. een omslag voor het formulier voor de uitbetaling van de presentiegelden;
11. een omslag voor de aanstellingsbrieven van de getuigen;
12. een omslag voor de volmachtformulieren;
13. een formulier R2 (teststemmen);
14. een formulier R3 (proces-verbaal);
15. een formulier R4 (presentiegeld);
16. een formulier R5 (afwezige kiezers);
17. een formulier R6 (toegelaten kiezers);
18. een formulier R7 (afwezige bijzitters).

De voorzitter van het stembureau dient het ingevulde formulier L over te maken aan de voorzitter van het hoofdbureau (titel van het formulier: Overhandiging van de tas door de voorzitter van het hoofdbureau aan de voorzitter van het stembureau overeenkomstig artikel 7, §3, derde lid, van de ordonnantie elektronische stemming) Dit formulier dient als bevestiging van ontvangst van de tas, niet de inhoud ervan. De inhoud van de verzegelde tas zal gecontroleerd worden op de dag van de stemming in aanwezigheid van het volledig samengestelde stembureau. In de technische onderrichtingen van de voorzitter van het stembureau zal meegedeeld worden wat te doen indien er een element ontbreekt.

5.2. Verrichtingen na de stemming.

De voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau ontvangt van de voorzitter van het stembureau tegen ontvangstbewijs (formulier R8) de volgende verzegelde stukken:

- een tas met de stembiljetten;
- een enveloppe met de gegevensdragers met de geregistreerde stemmen;
- een enveloppe met de geannuleerde stembiljetten;
- een enveloppe met de ongeldig verklaarde stembiljetten;
- een enveloppe met de stembiljetten met de teststemmen en het formulier R2.
- een enveloppe met het proces-verbaal van het stembureau (Formulier R3);
- een enveloppe met de aanstiplijsten;

- een enveloppe met het formulier R4 voor de betaling van de presentiegelden;
- de aanstellingsbrieven van de getuigen.

De voorzitters van de hoofdbureaus verwittigen de voorzitters van de stembureaus de plaats waar de gegevensdragers en andere documenten dienen gebracht te worden na de stemming, door middel van formulier R1.

Voormelde gegevensdragers en documenten worden in principe door twee leden van het stembureau naar het hoofdbureau gebracht. Het is belangrijk hier te vermelden dat om veiligheidsredenen deze twee personen niet samen mogen reizen: de ene heeft de USB-sleutels, de andere heeft de tas met de stembiljetten.

Er wordt aangeraden dat de voorzitter van het hoofdbureau een overzichtstabel opmaakt van voormelde stukken ten einde deze per stembureau te kunnen aanstippen. Bij het ontbreken van één van deze stukken kan er dan contact opgenomen worden met de voorzitter van het stembureau.

De totalisatie van de stemmen gebeurt als volgt:

Onmiddellijk na ontvangst van de originele gegevensdragers afkomstig van het stembureau registreert de voorzitter van het hoofdbureau één van de gegevensdragers op in het totaliseringssysteem.

Indien de registratie van de eerste gegevensdrager van een stembureau onmogelijk blijkt en indien ook de registratie van de tweede gegevensdrager onmogelijk blijkt, vraagt de voorzitter van het hoofdbureau aan het gemeentebestuur om een stembus (of enkel het deksel met de scanner) en een voorzitterscomputer te laten overbrengen teneinde te kunnen overgaan tot het scannen van alle stembiljetten van het stembureau in kwestie en om zo de falende gegevensdragers weer samen te stellen.

Voorafgaand aan het scannen van alle stembiljetten kan de voorzitter van het hoofdbureau de stembiljetten waarvan hij oordeelt dat ze het stemgeheim schenden, verwijderen.

De voorzitter van het hoofdbureau kan eveneens beslissen om stembiljetten waarvan de tekst van de stem onleesbaar is of waarvan de overeenstemming tussen de tekst en de barcode niet meer te controleren is, te weren. Het hoofdbureau maakt daarvan melding in het proces-verbaal.

De voorzitter van het hoofdbureau moet een manuele hertelling van de stemcijfers van de lijststemmen van minstens één stembureau laten uitvoeren. Hij kan eveneens beslissen om deze hertelling steekproefsgewijs voor meerdere stembureaus laten uit te voeren (art. 22/1 van de ordonnantie elektronische stemming). Deze hertelling dient te gebeuren vóór de bekendmaking van de resultaten.

In principe kan er tussen beide resultaten geen verschil zijn. Indien er toch een verschil zou zijn, moet men weer overgaan tot een hertelling. Een dergelijke fout is menselijk; men weet uit ervaring dat er altijd wel fouten gebeuren bij het tellen van de stembiljetten. Bijgevolg moet men nog minstens één keer hertellen indien er een verschillend resultaat is.

De manuele hertelling is opgenomen in het proces-verbaal (formulier R12) dat wordt overgemaakt aan het Rechtscollege.

Het hoofdbureau beschikt via de webapplicatie betreffende de resultaten over een USB-sleutel ; dit resultaat kan overgezet worden naar CSV- formaat et naar een informaticatabel.

De afkondiging door de voorzitter van het hoofdbureau van gedeeltelijke uitslagen die de lijsten hebben behaald, kan gebeuren na de registratie van ten minste 10 bureaus en nadien van 10 bijkomende stembureaus en zo verder tot alle stembureaus zijn geregistreerd. Men waakt erover dat het aantal stembureaus dat nog bekendgemaakt moet worden minstens drie bedraagt.

Wanneer de uitslagen van alle stembureaus zijn geregistreerd, drukt de voorzitter van het hoofdbureau het proces-verbaal af alsook de stemopnemingstabel.

De totalisatie van de stemmen gebeurt gelijk met de automatische verdeling van de zetels. Het proces-verbaal van de totalisatie (formulier R9) wordt afgedrukt en elektronisch ondertekend door de leden van het hoofdbureau dat overgaat tot de verdeling van de zetels door middel van andere software dan deze gebruikt voor de totalisatie. Het tweede deel van het proces-verbaal wordt ook afgedrukt en ondertekend door alle leden van het bureau.

Opgelet: Eenmaal het proces-verbaal is ondertekend, worden ook de resultaten voor het grote publiek bekendgemaakt. Vóór de ondertekening heeft de voorzitter de mogelijkheid de resultaten te visualiseren en, indien hij dat wenst, ze eventueel te gaan proclameren, nog vóór het publiek daar kennis van genomen heeft.

Het proces-verbaal en de tabellen met de verdeling van de zetels, beide ondertekend door de voorzitter, de overige leden en de getuigen van het hoofdbureau, worden in een verzegelde enveloppe gesloten waarop de inhoud ervan wordt vermeld.

Deze enveloppe met het proces-verbaal van het hoofdbureau, de processen-verbaal van de stembureaus, de tassen met de stembiljetten van de verschillende stembureaus, alsook enveloppen met de geannuleerde stembiljetten, de stembiljetten waarvan de stem ongeldig werd verklaard, de stembiljetten met de teststemmen, de aanstiplijst voor de kiezers, de aanstellingsbrieven van de getuigen, de voordrachtsakten en akten van bewilliging van de kandidaten en de volmachtformulieren dienen binnen de 24 uur aangetekend te worden overgemaakt aan de voorzitter van het Rechtscollege.

Uiterlijk de dag na de verkiezingen, overhandigt elke voorzitter van een hoofdbureau de gegevensdragers onder verzegelde omslag ter attentie van het college van deskundigen in de bureaus van het Parlement. Het college van deskundigen bezorgt ze terug aan de organiserende overheid, zodra de verkiezingen zijn goedgekeurd.

6. ZETELVERDELING - AANWIJZING VAN DE GEKOZENEN EN OPVOLGERS.

Opmerking : De gemeenten maken hiervoor gebruik van het voormelde nieuwe softwaresysteem, erkend voor deze procedure.

6.1. Het stemcijfer

Het hoofdbureau stelt de stemcijfers van de verschillende lijsten vast. Het stemcijfer (of kiescijfer) van een lijst wordt vastgesteld door de optelling van het aantal stemmen uitgebracht bovenaan op de lijst of op één of meer kandidaten van die lijst (artikel 55 BGKWB).

Wanneer één van de kandidaten is overleden, dient een onderscheid gemaakt te worden naargelang hij overleden is vóór de stemming of daarna.

Indien hij vóór de stemdag is overleden, is hij niet meer geroepen om verkozen te worden. De uitsluitend op zijn naam uitgebrachte stemmen dienen in rekening te worden gebracht voor het stemcijfer van de lijst waarop hij zich kandidaat heeft gesteld.

Men houdt geen rekening met zijn naam om de gekozenen van de lijst vast te stellen.

Indien hij de dag van de stemming of daarna overlijdt was hij wel geroepen om verkozen te worden. In dit geval worden de verkozenen van de lijst waarop zijn naam voorkomt aangeduid alsof hij nog in leven was. Wordt er vastgesteld dat de overledene verkozen is, dient de eerste opvolger de vacante plaats te bezetten.

6.2. Verdeling van de zetels over de lijsten

Na het stemcijfer van elke lijst te hebben vastgesteld, gaat het hoofdbureau tot de verdeling van de zetels over. De toekenning van de mandaten heeft plaats met toepassing van het beginsel van de evenredige vertegenwoordiging.

De wet vergt niet dat een lijst een bepaald aantal stemmen moet bekomen hebben om tot de verdeling van de zetels toegelaten te worden.

De regeling in de wet vastgesteld is dat elke lijst zoveel zetels moet bekomen als haar stemcijfer gelijke of grotere quotiënten dan het laatste nuttig quotiënt heeft opgeleverd (artikel 56 BGKWB). Om dat laatste nuttig quotiënt te vinden en de verrichtingen van de verdeling te doen, moet men noch veel rekenen noch lang zoeken als men te werk gaat zoals hieronder wordt aangeduid.

Ofschoon de wet voorziet dat de stemcijfers van de verschillende lijsten achtereenvolgens worden gedeeld door 1, 1,5, 2, 2,5, 3, 3,5 enz., verdient het de voorkeur de berekeningswijze te gebruiken die hierna wordt aangeduid, die mathematisch dezelfde uitslagen geeft en die het voordeel heeft dat de bewerkingen aanzienlijk vereenvoudigd worden. Zij bestaan in het delen van de stemcijfers door 2, 3, 4, enz.

Het bureau schrijft naast elkaar, op eenzelfde horizontale lijn, de stemcijfers van de tot verdeling toegelaten lijsten en onder elk cijfer, schrijft het de quotiënten van de deling der stemcijfers achtereenvolgens door 2, 3, 4, enz.

Voorbeeld :

	:	Lijst 1.	Lijst 2.	Lijst 3.	Lijst 4.
Stemcijfers		840	432	360	328
Deling door	2.	420	216	180	164
	3.	280	144	120	109
	4.	210	108	90	82
	5.	168	86	72	65
	6.	140	72	60	54

Om het aantal zetels te kennen dat aan elke lijst toekomt onderlijnt het bureau dan achtereenvolgens de hoogste quotiënten tot het beloop van het aantal te begeven zetels, te beginnen met de quotiënten van de deling door 2.

Onderstaand voorbeeld, in de onderstelling dat er 9 zetels moeten begeven worden.

	:	Lijst 1.	Lijst 2.	Lijst 3.	Lijst 4.
Stemcijfers		840	432	360	328
Deling door					
	2.	420 (1e)	216 (3e)	180 (5e)	164 (7e)
	3.	280 (2e)	144 (8e)	120	109
	4.	210 (4e)	108	90	82
	5.	168 (6e)			
	6.	140 (9e)			
		120			

Daar de toekenning van de 9 zetels bepaald wordt door de 9 hoogste quotiënten, te beginnen met het quotiënt van de deling van de stemcijfers door 2 (420, 280, 216, 210, 180, 168, 164, 144 en 140), vallen vijf zetels toe aan de lijst 1, twee zetels aan lijst 2, en één zetel aan elk van de lijsten 3 en 4.

Het laatste nuttig quotiënt (140), wordt opgeleverd door lijst 1 en kent een vijfde zetel aan deze lijst toe.

De stemcijfers van de lijsten 2, 3, 4 geven elk 2, 1 en 1 hoger(e) quotiënt(en) dan dit laatste quotiënt (140) en kennen aan deze lijsten respectievelijk 2, 1 en 1 zetel(s) toe.

Opmerkingen:

1° In beginsel hoeven de bureaus de deling niet voort te zetten tot aan de breuken, die over 't algemeen mogen weggelaten worden. Alleen wanneer het laatste nuttig quotiënt, dat de toekenning van de laatste zetel vaststelt (de 9e in bovenvermeld voorbeeld), tegelijkertijd onder twee lijsten voorkomt, kan het verschil uit de weggelaten breuk blijken; in dit geval, moet men met die breuk rekening houden.

Voorbeeld : Elf raadsleden te kiezen; twee lijsten die respectievelijk 1921 en 1441 als stemcijfer hebben.

De tabel voor de verdeling is, zo men de breuken verwaarloost :

	:	Lijst 1.	Lijst 2.
Stemcijfers		1921	1441
Deling door			
	2.	960 (1)	720 (2)
	3.	640 (3)	480 (4)
	4.	480 (5)	360 (7)
	5.	384 (6)	288 (9)
	6.	320 (8)	240 (11)
	7	274 (10)	
	8.	240	

De eerste drie zetels gaan naar de hoogste drie quotiënten in de orde van grootte: 960 (1e zetel), 720 (2e zetel), 640 (3e zetel). Het vierde quotiënt (480) dat de toewijzing van de vierde zetel bepaalt komt voor onder de twee lijsten. De deling moet dus worden voortgezet tot de breuken : vastgesteld wordt dat het quotiënt 480,25 wordt in lijst 1 en 480,33 in lijst 2: de vierde zetel valt dus toe aan lijst 2 en de vijfde zetel aan lijst 1. Als men de bewerking verder zet, ziet men dat de 6e zetel gaat naar quotiënt 384, de 7e naar quotiënt 360, de 8e naar quotiënt 320, de 9e naar quotiënt 288 en de 10e naar quotiënt 274. Het elfde quotiënt (240) dat de toewijzing van de laatste zetel bepaalt komt voor onder de twee lijsten. De deling moet worden voortgezet tot de breuken. Vastgesteld wordt dat het quotiënt 240,12 wordt in lijst 1 en 240,16 in lijst 2 : de elfde en laatste zetel wordt dus aan lijst 2 toegewezen.

Lijst 1 bekommt dus zes zetels (1e, 3e, 5e, 6e, 8e en 10e) en lijst 2 vijf zetels (2e, 4e, 7e, 9e en 11e)

2° Het kan gebeuren dat het laatste nuttig quotiënt volstrekt hetzelfde is voor de beide lijsten; in dit geval wordt de laatste zetel toegekend aan de lijst die het hoogste stemcijfer heeft bekommen.

Mocht in bovenstaand voorbeeld, lijst 1 het stemcijfer 1.920 in plaats van 1.921 hebben gehad en lijst 2 het stemcijfer 1.440 in plaats van 1.441, dan zou het zevende quotiënt van lijst 1, zegge 240, volkomen gelijk geweest zijn aan het vijfde quotiënt van lijst 2. In dit geval zou de elfde zetel zijn toegewezen aan de eerste lijst daar zij het hoogste stemcijfer heeft. Lijst 1 zou dus 7 zetels en lijst 2 slechts 4 zetels bekommen.

Onnodig te zeggen dat de cijfers van deze voorbeelden uitgezocht werden ter demonstratie en dat, in de praktijk, dit samenvallen van cijfers in het laatste quotiënt voor twee lijsten, wellicht nooit zal voorkomen. Er diende nochtans aangetoond dat, eventueel daaruit geen moeilijkheden of onzekerheid kunnen voortspuiten.

De wet regelt zelfs het geval van gelijkheid van de stemcijfers van twee lijsten die evenveel recht op de laatste te begeven zetel hebben. De voorkeur wordt in dit geval bepaald door het aantal stemmen bekomen door de twee kandidaten die er rechtstreeks belang bij hebben, en, elk op zijn lijst, in aanmerking komen om de laatste zetel te bekleden; deze wordt, naar luid van artikel 56 van het BGKWB, toegekend aan de lijst waarop de kandidaat voorkomt die onder de kandidaten wier verkiezing in het geding is, de meeste stemmen heeft gekregen of subsidiair, de oudste in jaren is.

3° Het BGKWB regelt het geval waarin een van de lijsten, ingevolge de evenredige vertegenwoordiging, recht mocht hebben op meer zetels dan zij kandidaten telt. De niet toegewezen zetels worden alsdan gevoegd bij die, welke aan andere lijsten toekomen, en de verdeling gebeurt bijgevolg over deze lijsten (artikel 56, vierde lid, BGKWB).

Twee voorbeelden ter illustratie :

a) Negen raadsleden te kiezen - Drie kandidatenlijsten.

	:	Lijst 1.	Lijst 2.	Lijst 3
Stemcijfers		840	432	328
Deling door				
	2.	420 (1)	216 (3)	164 (6)
	3.	280(2)	144 (7)	109 (10)
	4.	210(4)	108 (11)	82
	5.	168 (5)	86	65
	6.	140 (8)	72	
	7.	120 (9)		
	8.	105		
	9.	93		

Toen het bureau de eerste negen quotiënten in de orde hunner belangrijkheid aanstipte of onderlijnde, heeft men reeds gezien dat zes zetels toekomen aan lijst 1, twee aan lijst 2, en één aan lijst 3. Maar lijst 1 telt maar vier kandidaten : de twee zetels die zij te veel heeft, gaan over tot de andere lijsten, naargelang van de twee hoogste quotiënten, waarmede reeds werd rekening gehouden. Deze quotiënten zijn : 109 (lijst 3) en 108 (lijst 2). Lijst 2 bekomt aldus drie zetels in plaats van twee, en lijst 3 twee zetels in plaats van één.

b) Zeven raadsleden te kiezen - Drie kandidatenlijsten.

	:	Lijst 1.	Lijst 2.	Lijst 3
Stemcijfers		240	150	180
Deling door				
	2.	120 (1)	75 (4)	90 (2)
	3.	80(3)	50 (7)	60 (6)
	4.	60(5)	37	45
	5.	48 (8)		
	6.	40		

Voor de aanvullende verdeling, nodig ingevolge het beschikbaar blijven van één of meer zetels, toekomende aan een lijst die nog niet genoeg kandidaten heeft, moet dus geen nieuwe berekening, geen omwerking, geen nieuwe inschrijving van cijfers gedaan worden. Het bureau dient maar de achtereenvolgende aanstipping van de hoogste quotiënten voort te zetten, tot al de beschikbare zetels toegekend zijn.

6.3. Aanwijzing van de gekozenen en de opvolgers

6.3.1. Aanwijzing van de titularissen

Wanneer het aantal van de aan elke lijst toe te kennen zetels bepaald is, heeft het bureau nog slechts de gekozenen uit te roepen. Indien het aantal kandidaten van een lijst gelijk is aan dat van de aan deze lijst toegekende zetels, zijn al de kandidaten zonder verdere formaliteit gekozen. Zijn er meer kandidaten dan zetels die aan de lijst worden toegekend, dan worden gekozen uitgeroepen, tot het beloop van het aantal van de aan de lijst toegevallen zetels, die kandidaten welke de meeste stemmen behaalden (artikel 57 BGKWB). Bij gelijk aantal stemmen is de volgorde van de lijst beslissend.

Alvorens tot deze aanduiding over te gaan worden de bovenaan de lijst uitgebrachte stemmen (volledige lijststembiljetten), die dus gunstig zijn voor de orde van de kandidaatstelling, individueel aan de kandidaten bij wijze van overdracht toegekend nadat deze stemmen met het aantal aan de lijst toekomende zetels vermenigvuldigd werden en dit product werd gedeeld door twee.

De overdracht geschiedt volgens de voordrachtsvolgorde van de kandidaten en tot beloop, voor ieder van hen, van wat nodig is om het verkiesbaarheidscijfer eigen aan de lijst te bereiken en totdat de helft van het aantal gunstige stemmen voor de volgorde van de overdracht is uitgeput.

Dit verkiesbaarheidscijfer, aan elke lijst eigen, wordt verkregen door het stemcijfer van de lijst (het totaal van de volledige en onvolledige biljetten) te vermenigvuldigen met het aantal door de lijst bekomen zetels en het produkt van die vermenigvuldiging te delen door datzelfde aantal zetels, vermeerderd met één.

Voorbeeld :

Volledige stembiljetten (lijststemmen)	641
Onvolledige stembiljetten (naamstemmen)	678
Stemcijfer	1319
Getal aan de lijst toegewezen zetels	5 zetels

De eerste bewerking bestaat er in het stemcijfer van de lijst ($641 + 678 = 1319$) te vermenigvuldigen met het aantal door de lijst bekomen zetels, dus $1.319 \times 5 = 6.595$.

Om het verkiesbaarheidscijfer te bekomen deelt men het aldus bekomen product door het aantal aan de lijst toegewezen zetels plus één ($6.595 : 6 = 1.099,16$ of 1.100 daar de decimalen, hoe klein zij ook zijn, naar boven moeten worden afgerond).

Wanneer het verkiesbaarheidscijfer is vastgesteld moet het aantal van de stemmen, die aan de voordrachtsvolgorde ten goede komen en onder de kandidaten moeten verdeeld worden, bepaald worden. Dit aantal verkrijgt men door het aantal biljetten, waarop bovenaan gestemd is (volledige lijststembiljetten) te vermenigvuldigen met het aantal aan de lijst toegewezen zetels ($641 \times 5 = 3205$) en dit product te delen door twee ($3.205 : 2 = 1.602,5$ dus 1.603). Na de deling door twee wordt het bekomen cijfer met eventuele decimalen systematisch afgerond naar de hogere eenheid, ongeacht het feit de decimalen al dan niet $0,50$ bereiken.

Het bureau heeft dan nog slechts de 1.603 aan de voordrachtsvolgorde ten goede komende stemmen onder de kandidaten te verdelen. Deze verdeling geschiedt door bij het aantal naamstemmen van elke kandidaat het nodig getal stemmen te voegen om het verkiesbaarheidscijfer te bereiken.

Hieronder deze verdeling voor het aangeduid voorbeeld :

Namen van de kandidaten	Naam stemmen	Stemmen toegekend bij wijze van overdracht	Totaal	
Maenhout	202	+ 898	= 1.100	1e gekozene
Ducange	166	+ 705	= 871	2e gekozene
Herland	196	4e gekozene
Jacques	176	5e gekozene
Linsach	48			
Delcampo	197	3e gekozene
Tilquin	97			
Van Diest	91			
Robin	160			
		1.603		

Na deze verdeling, stelt men vast dat de kandidaten Maenhout, Ducange, Delcampo, Hermand en Jacques het grootste aantal stemmen hebben bekomen en als titularissen moeten worden aangewezen.

Er dient te worden opgemerkt dat, bij gelijkheid van stemmen, de voordrachtsvolgorde op de lijst de voorrang bepaalt.

6.3.2. Aanwijzing van de opvolgers

Onmiddellijk na de aanwijzing van de titularissen, gaat het bureau over tot de aanduiding van de opvolgers (artikel 58 BGKWB).

Wanneer een of meer kandidaten van een lijst verkozen zijn, worden alle niet verkozen kandidaten van de lijst in de volgorde van de meeste behaalde stemmen, of bij gelijk stemgetal in de orde van inschrijving op het stembiljet, tot opvolgers uitgeroepen. Een niet-verkozen kandidaat moet ten minste 1 naamstem hebben behaald om als opvolger te kunnen worden aangeduid.

Voordat die aanwijzing plaatsheeft en nadat het hoofdbureau de gemeenteraadsleden heeft aangewezen, gaat het over tot een nieuwe individuele toekenning van de helft van het aantal lijststemmen die ten gunste van de orde van voordracht zijn uitgebracht, en dit op dezelfde wijze als bij de aanwijzing van de gekozenen, maar te beginnen met de eerste van de niet-gekozen kandidaten naar de orde van voordracht.

Voor het bovenvermeld voorbeeld geschiedt deze verdeling van de aan de voordrachtsvolgorde ten goede komende lijststemmen en de aanwijzing van de opvolgers als volgt :

Het aantal te verdelen stemmen (1.603) en het verkiesbaarheidscijfer (1.100) zijn dezelfde als deze die gediend hebben voor de aanwijzing van de titularissen.

Namen van de kandidaten	Naam stemmen	Stemmen toegekend bij overmacht	Totaal	
Linsach	48	+ 1.052	= 1.100	1e opvolger
Tilquin	97	+ 551	= 648	2e opvolger

Van Diest	91			4e opvolger
Robin	160			3e opvolger
		1.603		

Er mag niet uit het oog worden verloren dat deze nieuwe verdeling volkomen onafhankelijk is van de eerste; in de onderstelling dus dat een niet tot titularis aangewezen kandidaat, bij de eerste verdeling van lijststemmen bij wijze van overdracht begunstigd werd, mag met deze stemmen, bij de tweede verdeling van de aan de voordrachtsorde ten goede komende stemmen volstrekt geen rekening worden gehouden.

6.4. Afkondiging van de uitslagen

De uitslagen van de algemene stemming en de namen van de kandidaten tot gewone of tot opvolgende gemeenteraadsleden gekozen, worden in het openbaar afgekondigd (art. 59 BGKWB).

Slechts wanneer het hoofdbureau de uitslagen van de verkiezing voorgoed heeft vastgesteld en de namen van de gekozenen heeft aangewezen, krijgt het publiek toegang tot de lokalen van het hoofdbureau om de afkondiging van de uitslagen bij te wonen (supra).

Onmiddellijk na die afkondiging zendt de voorzitter van het hoofdbureau of de persoon die hij daartoe aanwijst aan de Regering het ingevuld formulier R10.

De voorzitter van het hoofdbureau vergeet evenmin de lijsten voor de betaling van het presentiegeld uiterlijk de maandagmorgen na de stemming over te maken aan het gemeentebestuur (formulieren R4 en R4bis).

Het proces-verbaal van de verkiezing, tijdens de vergadering opgemaakt en ondertekend door de leden van het hoofdbureau en door de getuigen, de processen-verbaal van de verschillende bureaus en de andere stukken, bedoeld in het laatste lid van het artikel 46 van het BGKWB, alsmede de akten van voordracht en van bewilling van de kandidaten en van aanwijzing van de getuigen, worden binnen vierentwintig uur door de voorzitter van het hoofdbureau aan de Voorzitter van het Rechtscollege toegezonden (art. 60 BGKWB en art. 24 van de ordonnantie elektronische stemming).

Samengevat worden dus de volgende stukken binnen vierentwintig uur door de voorzitter van het hoofdbureau aan de voorzitter van het Rechtscollege overgemaakt:

- het proces-verbaal van het hoofdbureau van de verkiezing, staande de vergadering opgemaakt en ondertekend door de leden van het hoofdbureau en door de getuigen;
- de processen-verbaal van de verschillende stembureaus;
- de envelop met de stembiljetten met de stemmen, de envelop met de geannuleerde stembiljetten en de envelop met de ongeldig verklaarde stembiljetten;
- de akten van voordracht van de kandidaten ;
- de verklaringen van taalaanhorigheid van de kandidaten;
- de akten van bewilling van de kandidaten;
- de akten van aanwijzing van de getuigen;
- de volmachtformulieren die gebruikt werden om met volmacht te stemmen;
- de kiezerslijsten die gediend hebben voor het aantekenen van de namen, behoorlijk ondertekend door de leden van het stembureau die de aantekeningen gedaan hebben, en door de voorzitter.

Op het pak dat deze stukken bevat worden de datum van de verkiezing en de naam van de gemeente vermeld.

Een dubbel van het proces-verbaal van het hoofdbureau, door de leden voor eensluidend verklaard, wordt op de gemeentesecretariaat voor eenieder ter inzage gelegd.

Aan ieder gekozene wordt een uittreksel uit dit proces-verbaal gezonden.

De Voorzitter van het Rechtscollege houdt ter beschikking van de onderscheiden vrederechters die bevoegd zijn voor de toepassing van titel VI van het Kieswetboek, de niet ontzegelde enveloppen met de kiezerslijsten waarop aantekening is gehouden van de opgekomen kiezers (art. 61 BGKWB).

Er dient tenslotte nog gewezen te worden op artikel 23ter van het BGKWB, dat stelt :

“De aangiften van de verkiezingsuitgaven, ingediend overeenkomstig artikel 23 worden bewaard op de griffie van de rechtbank van eerste aanleg tot de honderdeenentwintigste dag na de datum van de verkiezingen.

Indien een klacht als bedoeld bij artikel 12 van de wet van 7 juli 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincieraden en de gemeenteraden, de districtsraden en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn, of een bezwaar als bedoeld bij artikel 74, § 1, tweede lid, wordt ingediend binnen honderdtwintig dagen na de datum van de verkiezingen, wordt de aangifte van de verkiezingsuitgaven van de kandidaat die het voorwerp is van de klacht, op hun verzoek overgezonden aan de betrokken Procureur des Konings of aan het college bedoeld in artikel 83quinquies, § 2, van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instelling.

Indien geen enkele klacht als bedoeld bij artikel 12 van dezelfde wet van 7 juli 1994, noch een bezwaar als bedoeld bij artikel 74, § 1, tweede lid, wordt ingediend binnen de in het vorige lid bepaalde termijn, kunnen de betrokken documenten door de kandidaten worden afgehaald. Documenten die niet zijn afgehaald binnen dertig dagen na het verstrijken van de voornoemde termijn, worden vernietigd”.

7. DE PARLEMENTAIRE CONTROLE OP DE ELEKTRONISCHE STEMSYSTEMEN

Het Brussels Hoofdstedelijk Parlement wijst ,ten vroegste zes maanden en uiterlijk twee maanden voor de verkiezingen, een college van deskundigen aan dat bestaat uit ten minste vier effectieve en vier plaatsvervangende deskundigen. Dit college wijst een voorzitter en een secretaris aan in hun midden.

Het Parlement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wijst deskundigen aan die toezien op het gebruik, de goede werking en de integriteit van de elektronische processen in verband met de stemming en de totalisatie, alsook op de procedures voor de aanmaak, de verspreiding en het gebruik van de apparatuur, de software en de gegevensdragers.

Tijdens de verkiezingen, zien de deskundigen toe op het gebruik, de goede werking en de integriteit van de softwaresystemen en de elektronische processen betreffende het verzamelen van de gegevens, het voorbereiden van de elektronische dragers, de totalisering, de berekening en de verspreiding van resultaten alsook op de procedures voor de aanmaak, de verspreiding en het gebruik van de apparatuur, de software en de gegevensdragers. De deskundigen ontvangen van de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel de toelatingen, alsook alle gegevens, inlichtingen en informatie die nodig zijn om die opdracht uit te voeren.

De leden van de kiesbureaus, de in artikel 4, § 3, tweede lid, van de wet van 7 februari 2014 tot organisatie van de elektronische stemming met papieren bewijsstuk bedoelde adviesorganen en de privébedrijven alsook hun leden die door de bevoegde overheden betrokken zijn bij het verloop van het kiesproces, leveren eveneens aan de deskundigen de apparatuur alsook alle gegevens, inlichtingen en informatie die nodig zijn om de in het eerste lid bedoelde controle uit te voeren.

Tijdens de verkiezingen, zien de deskundigen toe op het gebruik, de goede werking en de integriteit van de softwaresystemen en de elektronische processen betreffende het verzamelen van de gegevens, het voorbereiden van de elektronische dragers, de totalisering, de berekening en de verspreiding van resultaten alsook op de procedures voor de aanmaak, de verspreiding en het gebruik van de apparatuur,

de software en de gegevensdragers. De deskundigen ontvangen van de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel de toelatingen, alsook alle gegevens, inlichtingen en informatie die nodig zijn om die opdracht uit te voeren.

Na de dag van de verkiezingen kunnen de deskundigen de overeenstemming tussen de uitgebrachte stemmen in een stembureau en de gegevens op de gegevensdragers van een stembureau controleren. Ze kunnen tevens de betrouwbaarheid en de geloofwaardigheid van het geheel van de software die de verkiezingsketen vormt, vanaf de kandidatuurstelling tot de bekendmaking van de resultaten, controleren.

Het college van deskundigen kan overgaan tot een audit van de uitslagen om de betrouwbaarheid en integriteit van het elektronische stelsysteem met afdruk van een papieren stembiljet te verzekeren.

Ze verrichten de controle vanaf hun benoeming tot de indiening van het verslag die ze uiterlijk tien dagen na de dag van de verkiezingen bezorgen aan de Regering en aan het Brussels Hoofdstedelijk Parlement. Dit verslag kan aanbevelingen bevatten in verband met de apparatuur en de software die zijn gebruikt en de procedures die zijn toegepast.

De deskundigen zijn tot geheimhouding verplicht. Elke schending van die geheimhoudingsplicht wordt bestraft overeenkomstig artikel 458 van het Strafwetboek.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat de deskundigen en de personen die belast zijn met het verlenen van technische bijstand evenwel worden toegelaten in de stembureaus op de dag van de stemming na vertoon aan de voorzitter van het stembureau van hun legitimatiekaart uitgereikt door de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel.

BIJLAGEN

• **U vindt hierna de lijst van de formulieren die u zult moeten gebruiken of alleen maar zult ontvangen als voorzitter van een hoofdbureau:**

-**Formulier B2**: Aanwijzing van de voorzitters van de stembureaus door de voorzitters van de hoofdbureaus;

-**Formulier B2bis**: Aanwijzing van de voorzitters-plaatsvervangers van de stembureaus door de voorzitters van de hoofdbureaus (Art. 5, § 2, van de ordonnantie van 12 juli 2012 houdende de organisatie van de elektronische stemming voor de gemeenteraadsverkiezingen);

-**Formulier B3**: Aanwijzing van de plaatsvervangende voorzitters van de hoofdbureaus door de voorzitters van de hoofdbureaus;

-**Formulier B4**: Aanwijzing van de bijzitters van de hoofdbureaus door de voorzitters van de hoofdbureaus;

-**Formulier B5**: Aanwijzing van de bijzitters van de stembureaus door de voorzitter van het hoofdbureau;

-**Formulier B5bis**: Opgave van de kandidaat-voorzitter, plaatsvervangende voorzitter, bijzitters of plaatsvervangende bijzitters die geen of ontoereikende wettige redenen van verhindering opgeven;

-**Formulier B6**: Brief van de voorzitter van het hoofdbureau aan de voorzitter van het stembureau betreffende de samenstelling van zijn stembureau;

-**Formulier B7**: Lijst met de samenstelling van de stembureaus van de gemeente;

-**Formulier B8**: Aanwijzing van de secretaris van het hoofdbureau door de voorzitter van het hoofdbureau;

-**Formulier C1**: Voordracht van de kandidaten door de kiezers;

-**Formulier C2**: Verklaring van bewilliging van de kandidaten voorgedragen door de kiezers;

-**Formulier C3**: Voordracht van de kandidaten door de uittredende gemeenteraadsleden;

-**Formulier C4**: Verklaring van bewilliging van de kandidaten voorgedragen door de uittredende raadsleden;

-**Formulier C5**: Ontvangstbewijs van een voordrachtsakte;

-**Formulier C6**: Proces-verbaal van de voorlopige afsluiting van de kandidatenlijst;

-**Formulier C7**: Proces-verbaal van de definitieve afsluiting van de kandidatenlijst zonder beroep;

-**Formulier C8**: Proces-verbaal van de definitieve afsluiting van de kandidatenlijst met beroep;

-**Formulier C9**: Kennisgeving van afwijzing van kandidaturen;

-**Formulier C10**: Kennisgeving van een bezwaar;

-**Formulier C11**: Ontvangstbewijs van een bezwaar;

-**Formulier C12**: Verklaring van taalaanhorigheid;

-Formulier C13: Attest betreffende het gebruik van het letterwoord;

-Formulier C14: Model van de verklaring van terbeschikkingstelling bedoeld in artikel 22bis, §4, 2de lid, van het BGKWB;

-Formulier C15: Model van toelating voor het gebruik van een letterwoord dat op gemeentelijk niveau reeds gebruikt werd bij de verkiezingen van 14 oktober 2012;

-Formulier L: Overhandiging van de tas door de voorzitter van het hoofdbureau aan de voorzitter van het stembureau overeenkomstig artikel 7, §3, derde lid, van de ordonnantie van 12 juli 2012 houdende de organisatie van de elektronische stemming voor de gemeenteraadsverkiezingen;

-Formulier F2: Schuldvorderingsverklaring voor de reiskosten van de leden van de kiesbureaus;

-Formulier R1: Kennisgeving aan de voorzitters van de stembureaus;

-Formulier R4: Lijst voor de betaling van het presentiegeld aan de leden van het stembureau via hun rekeningnummer;

-Formulier R4bis: Lijst voor de betaling van het presentiegeld aan de leden van het hoofdbureau per bankoverschrijving;

-Formulier R8: Ontvangstbewijs gegevens door de voorzitter van het hoofdbureau aan het lid van het stembureau;

-Formulier R9: Proces-verbaal van de totalisatieverrichtingen en de algemene telling van de stemmen bij elektronische stemming (zit geïntegreerd in webapplicatie);

-Formulier R10: Uitslag van de verkiezingen;

-Formulier R11: Kennisgeving van de uitslag van de verkiezing aan de verkozenen

-Formulier R12: Manuele telling van de stembiljetten van een stembureau door het hoofdbureau

-Formulier T2: Oproeping van de getuigen voor de stembureaus.

- **De artikelen 26 tot 26septies en 27 BGKWB:**

Art. 26. §1. De kandidaten en de kiezers die de voordrachten van kandidaten hebben ingeleverd, mogen ter plaatse inzage nemen van alle ingediende voordrachten en schriftelijk hun opmerkingen aan het hoofdbureau meedelen.

Dit recht kan uitgeoefend worden gedurende de termijn bepaald voor de inlevering van de voordrachten en gedurende twee uren na het verstrijken van die termijn. Het kan ook nog uitgeoefend worden de zevenentwintigste dag vóór de stemming, van 13 tot 16 uur.

Na het verstrijken van deze termijn sluit het hoofdbureau de kandidatenlijsten voorlopig af.

§ 2. Met uitzondering van de leeftijdsvereiste, die moet vervuld zijn op de datum van de verkiezing, moet aan de verkiesbaarheidsvereisten voldaan zijn vanaf de dag waarop de lijst van de gemeenteraadskiezers wordt opgemaakt met toepassing van de artikelen 3, 6 of 77, tweede lid.

Het hoofdbureau wijst de kandidaten af die niet de hoedanigheid van kiezer bezitten. Het wijst ook niet-Belgische kandidaten van de Europese Unie af die bij hun akte van bewilliging niet de verklaring en, in voorkomend geval, evenmin het bewijs gevoegd hebben die bedoeld zijn in artikel 23, §4, eerste en tweede lid.

Het hoofdbureau wijst eveneens de lijsten af die niet hebben voldaan aan de bepalingen van artikel 23, §9 alsook de lijsten waarvan de letterwoorden en logo's niet voldoen aan de bepalingen van artikel 22bis.

Wanneer vastgesteld wordt dat de voorwaarden gesteld in artikel 23bis, §2, niet vervuld zijn, gaat het hoofdbureau over tot het weglaten van de vermelding van de taalaanhorigheid.

Art. 26bis. *Wanneer het hoofdbureau de voordracht van bepaalde kandidaten onregelmatig verklaart, worden de redenen van die beslissing in het proces-verbaal opgenomen en onmiddellijk wordt een uittreksel hieruit, met de woordelijke opgave van de aangevoerde redenen, bij aangetekende brief toegezonden aan de kiezer of de kandidaat die de akte waarop de afgewezen kandidaten voorkomen heeft ingeleverd.*

Is de inlevering door twee of drie ondertekenaars gedaan dan wordt de brief gericht aan de indiener, die als eerste is aangewezen in de voordrachtsakte als het gaat over een voordracht van kandidaten door uittredende gemeenteraadsleden, of aan degene die als eerste is aangewezen in de akte van bewilliging als het gaat over een voordracht van kandidaten door kiezers.

Wanneer de onverkiesbaarheid van een kandidaat als reden is aangevoerd, wordt het uittreksel uit het proces-verbaal op dezelfde wijze ook aan die kandidaat gestuurd.

Art. 26ter. *Zij die de aanvaarde of afgewezen lijsten hebben ingeleverd of, bij hun ontstentenis, een van de erop voorkomende kandidaten kunnen de zesentwintigste dag vóór de stemming, tussen 13 en 15 uur, op de plaats aangewezen voor het inleveren van de voordrachten, bij de voorzitter van het hoofdbureau tegen ontvangstbewijs een met redenen omkleed bezwaarschrift tegen de aanvaarding van bepaalde kandidaturen indienen.*

De voorzitter van het hoofdbureau geeft aan de kiezer of de kandidaat die de betwiste voordracht heeft ingeleverd, onmiddellijk bij aangetekende brief kennis van het bezwaar, onder vermelding van de aangevoerde redenen. Is de inlevering door twee of drie ondertekenaars gedaan dan wordt de brief gericht aan de indiener, die als eerste is aangewezen in de voordrachtsakte als het gaat over een voordracht van kandidaten door uittredende gemeenteraadsleden, of aan degene die als eerste is aangewezen in de akte van bewilliging als het gaat over een voordracht van kandidaten door kiezers.

Wanneer de verkiesbaarheid van een kandidaat wordt betwist, wordt ook hij op dezelfde wijze daarover rechtstreeks ingelicht.

Art. 26quater. *Indien het hoofdbureau bij het voorlopig afsluiten van de kandidatenlijst bepaalde kandidaten wegens onverkiesbaarheid afgewezen heeft of indien een bezwaarschrift, gegrond op de onverkiesbaarheid van een kandidaat, overeenkomstig artikel 26ter is ingediend, verzoekt de voorzitter van het hoofdbureau schriftelijk het gemeentebestuur van de woonplaats van de kandidaat hem terstond per aangetekende expresbrief toe te zenden een voor eensluidend verklaard afschrift van of uittreksel uit alle stukken die dat bestuur in zijn bezit heeft en die omtrent de verkiesbaarheid van de kandidaat nadere aanwijzingen kunnen verschaffen.*

Indien de kandidaat zijn woonplaats niet sedert ten minste vijftien dagen in de gemeente heeft en zijn de stukken waaruit onverkiesbaarheid kan blijken, nog niet bij het gemeentebestuur ingekomen, dan zendt deze laatste de schriftelijke uitnodiging van de voorzitter van het hoofdbureau door aan het gemeentebestuur van de vorige woonplaats.

De voorzitter kan, indien hij het dienstig acht, andere onderzoeken instellen zowel over de verkiesbaarheid van de betrokken kandidaten als over de andere aangevoerde onregelmatigheden.

Alle stukken die ter uitvoering van dit artikel worden aangevraagd, worden kosteloos afgegeven.

Art. 26quinquies. *Zij die de aanvaarde of afgewezen lijsten hebben ingeleverd, of, bij hun ontstentenis, een van de erop voorkomende kandidaten kunnen de vierentwintigste dag vóór de stemming, tussen 14 en 16 uur, op de plaats aangewezen voor het inleveren van de voordrachten, bij de voorzitter van het hoofdbureau tegen ontvangstbewijs een memorie indienen tot betwisting van de onregelmatigheden waarmee bij het voorlopig afsluiten van de kandidatenlijst rekening is gehouden of die de dag na die afsluiting ingeroepen zijn. Wanneer de onregelmatigheid gelegen is in onverkiesbaarheid van een kandidaat, kan een memorie worden ingediend met inachtneming van dezelfde regels.*

De in het vorige lid bedoelde personen kunnen in voorkomend geval een verbeterings- of aanvullingsakte indienen.

De verbeterings- of aanvullingsakte is alleen dan ontvankelijk wanneer de voordracht ofwel een of meer op de voordracht voorkomende kandidaten afgewezen zijn om een van de volgende redenen:

gemis van het vereist aantal regelmatige handtekeningen van voordragende kiezers;

te groot aantal kandidaten;

gemis van regelmatige bewilliging;

geen of onvoldoende vermelding van de naam, de voornamen, de geboortedatum, de hoofdverblijfplaats van de kandidaten of van de tot inlevering van de akte gemachtigde kiezers;

niet-nakoming van de regels omtrent de rangschikking van de kandidaten of de schikking van hun namen;

niet-nakoming van de regels omtrent de evenwichtige samenstelling van de kandidatenlijsten, bedoeld in artikel 23, § 9, van dit wetboek;

niet-nakoming van de regels omtrent het letterwoord of logo bedoeld in artikel 22bis.

Behalve in het geval bedoeld onder 6° van het voorgaande lid, mag de verbeterings- of aanvullingsakte geen naam van een nieuwe kandidaat bevatten. Behalve in het geval voorzien in 6° van het voorgaande lid, mag ze de in de afgewezen akte aangenomen volgorde van voordracht niet wijzigen.

Vermindering van een te groot aantal kandidaten is slechts mogelijk, wanneer uit een schriftelijke verklaring van een kandidaat blijkt dat hij zijn bewilligingsakte intrekt.

De nieuwe kandidaten voorgedragen overeenkomstig het derde lid, 6°, moeten de hun aangeboden kandidatuur in een schriftelijke verklaring bewilligen.

De geldige handtekeningen van de voordragende kiezers en van de bewilligende kandidaten, almede de regelmatige vermeldingen in de afgewezen voordracht, blijven van kracht, indien de verbeterings- of aanvullingsakte aanvaard wordt.

Art. 26sexies. *Het hoofdbureau vergadert de vierentwintigste dag vóór de stemming te 16 uur.*

In voorkomend geval, onderzoekt het de stukken die de voorzitter overeenkomstig de artikelen 26ter, 26quater en 26quinquies van dit wetboek ontvangen heeft, en beslist erover na de betrokkenen te hebben gehoord indien zij het verlangen. Het verbetert de kandidatenlijst, indien daartoe grond bestaat, en sluit ze daarna definitief af.

Tot deze vergadering worden enkel toegelaten zij die de lijsten hebben ingeleverd of, bij hun ontstentenis, de kandidaten die een stuk als bepaald bij de artikelen 26ter en 26quinquies hebben overhandigd, alsmede de getuigen door de kandidaten van die lijsten krachtens artikel 23, § 6, van dit wetboek aangewezen.

Indien de verkiesbaarheid van een kandidaat wordt betwist, mogen ook die kandidaat en de indiener van het bezwaar, hetzij persoonlijk, hetzij bij gemachtigde, de vergadering bijwonen. Hun aanwezigheid, hetzij persoonlijk, hetzij bij gemachtigde, is een vereiste voor de ontvankelijkheid van het beroep waarvan sprake is in artikel 26septies van dit wetboek..

Art. 26septies. *Wanneer het hoofdbureau een kandidatuur verwerpt wegens onverkiesbaarheid van de kandidaat, wordt hiervan in het proces-verbaal melding gemaakt en, indien de afgewezen kandidaat aanwezig of vertegenwoordigd is, verzoekt de voorzitter de kandidaat of zijn gemachtigde desverlangd op het proces-verbaal een verklaring van beroep te ondertekenen.*

Wanneer een bezwaar, gegrond op de onverkiesbaarheid van een kandidaat, afgewezen wordt, dient dezelfde procedure te worden toegepast en de indiener van het bezwaar of zijn gemachtigde wordt verzocht een verklaring van beroep te ondertekenen, indien hij het verlangt.

Art. 27. Een kandidaat mag niet voorkomen op meer dan één lijst voor eenzelfde verkiezing. De bewilligende kandidaat die deze verbodsbepaling overtreedt, is strafbaar met een gevangenisstraf van acht dagen tot vijftien dagen en met geldboete van 130 tot 1.000 euro. Zijn naam wordt geschrapt van alle lijsten waarop hij voorkomt.

In het geval een kandidaat geschrapt is van de lijst om voormelde reden, kan een verbeterings- of aanvullingsakte worden ingediend zoals bedoeld in artikel 26quinquies van dit Wetboek ten einde de nakoming van de regels van de evenwichtige samenstelling van de lijsten te eerbiedigen.

De aangepaste bepalingen, ingevolge artikel 26octies van het Brussels Gemeentelijk Kieswetboek, van de artikelen 125, derde en vierde lid en de artikelen 125bis, ter en quater zijn als volgt:

Art. 125, derde en vierde lid, van Kieswetboek gewijzigd door artikel 26octies van BGKWB.

De zaak ingeval wordt van beroep zonder dagvaarding of oproeping voor de eerste Kamer van het hof van beroep van het rechtsgebied gebracht op de twintigste dag vóór de verkiezing, om 10 uur 's morgens, zelfs indien die dag een feestdag is.

Beslissingen van het hoofdbureau die geen betrekking hebben op de verkiesbaarheid van kandidaten, zijn niet vatbaar voor beroep met uitzondering van de beslissingen genomen op grond van artikel 119ter.

Art. 125bis. *De drieëntwintigste dag vóór de verkiezing houdt de voorzitter van het hof van beroep zich, tussen 11 en 13 uur, in zijn kabinet ter beschikking van de voorzitters der hoofdbureaus van zijn rechtsgebied, om er uit hun handen te ontvangen een uitgifte van de processen-verbaal houdende de verklaringen van beroep, alsmede alle stukken betreffende de geschillen waarvan de hoofdbureaus kennis hebben gehad.*

Bijgestaan door zijn griffier, maakt hij van deze overhandiging akte op.

Art. 125ter. *De voorzitter van het hof van beroep brengt de zaak op de rol van een terechtzitting van de eerste kamer van dit hof, die moet plaatshebben op de twintigste dag vóór de verkiezing te 10 uur 's morgens, zelfs indien die dag een feestdag is.*

De eerste kamer van het hof onderzoekt de zaken van verkiesbaarheid met voorrang boven alle andere.

Ter openbare terechtzitting doet de voorzitter voorlezing van de stukken van het dossier. Hij verleent vervolgens het woord aan de eiser in beroep en eventueel aan de verweerder; dezen mogen zich laten vertegenwoordigen en bijstaan door een raadsman.

Het hof, het advies van de procureur-generaal gehoord, beslist staande de vergadering bij een arrest, dat ter openbare terechtzitting wordt voorgelezen; dit arrest wordt niet betekend aan de betrokkene, maar neergelegd ter griffie van het hof, waar hij er kosteloos inzage van kan nemen.

Het beschikkend gedeelte van het arrest wordt door de zorg van het openbaar ministerie telegrafisch ter kennis van de voorzitter van het betrokken hoofdbureau gebracht ter plaatse door deze aangewezen.

Het dossier van het hof wordt, met een uitgifte van het arrest, binnen acht dagen toegezonden aan de griffier van de vergadering die belast is met het onderzoek van de geloofsbrieven der gekozenen.

Art. 125quater. *Tegen de arresten bedoeld in artikel 125ter staat geen rechtsmiddel open.*

- **Handleiding van de webapplicatie**